Масс а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувла 1923 шера денз • ШИНАРА, 26 март, 1974 шу. • № 37 (5333). • Мах 2 кеп.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ХОРЖАМАШ ДАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

СССР Лакхехьарча Совета полномочеш чаккхъяларна дуваденна, СССР Конституце (Керттерча Закона) 54 статьяга хьежжа Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совета Президиумо СОЦАМ БУ:

СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш 1974 шера 16 июне, кIиранлийнахьа де оттаде.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель **Н. ПОДГОРНЫЙ.**

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль.
1974 шера 22 март.

НОВ. И. В. АРХИПОВ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛА ЗАМЕСТИТЕЛАЛЛА ХЬОЖАВАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо СОЦАМ БУ:

Нов. Архипов Иван Васильевич СССР Министрий Совета Председатела заместителалла хьожаве.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель **Н. ПОДГОРНЫЙ.**

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль.
1974 шера 21 март.

КАМАЬХАЛА ЯЙЛА ШУН, ЯЛАТ КХЕДЕРАШ!

Дика вIаштIехьдаьккха, лакхарча агротехнически боарам тIа чаккхдоахарîда вай кхашкара балхаш, дIайийна культураш дика хьувкъаярца гIадъюгаргья вай Даьхе. 1974 шера тIайица социалистически декхараш кхоачаш а тIеххоачаш а деш, дIадахача шерашка тIадиса мехка декхар дIатокхарîда, бIарчча пятилетка толамца кхоачашъяра лард йолларгья вай, аьнна

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЮРТА БОАХАМА ХЬАЛХА ЛАТТАРАША РЕСПУБЛИКА БЕРРИГАЧА ЛАЬТТА ЛЕЛАДЕРАШКА ЯЗДАЬ ГУЧЧАХЬАРА ПИСЬМО

Хьакхаьчай бIаьстан балхий ха. Кхашка болх беча тракторашка деча таташа хоза хетийт. дог хьест. Хьалъийце шIелгашца хьокхаду лаьтта, тIаьръюкъе а дахке хьож ялата буртигашка — укх сахьате лаьтта кIал гIоргда из фу. Камаьхала яйла шун, ялат кхедераш!

Пятилетка диълагIча шера бIаьстанца ювзаянна я дIахо йодача ханара вай планаш, вайна дага латтараш.

Целина карадерзаяра 20 шу дизара хетаьча Алма-Ате хиннача торжественни заседане Л. И. Брежнева белгалдаькхад: «Пятилетка эгтара бехктоккамегIа йолча хана чулен нал вай—укх шеро маларра къоастадергда малагIча хьокхамашца из кхоачашъярга вай кхоачаргда». ДIалахад бIаьстанга кийчо еш хинна дукха бетташ. Кийчъеш хиннай техника, фу, кхашкара станаш. Кийчлуш хиннад вай воаш а — воай знанеш совъяьхай. опыт Iоаяьй, говзал лакхъяьй. ДукхагIа ховш а кхеташ а хила деза вай!

Вай хIан а декхарийла да Даьхенна. Соахка болх во баьбац вай. бакъда пятилетка хьалхарча шерашка мехка дIа ца луш тIадисар дизза дIатакха вIаштIехьдаьннадац. ТIадисад дукхха ялат. дулх. шура. Долче. укх шера дизза дIатакха деза [illegible] декхар. Цу гIулакха эшар фуд? Эггара хьалха дIайийна хIамаш дика хьувкъаяр да. ХIана цул доархIамегIа декхар дац. ТIагIертта болх бергба вай. колхозийн совхозийн лаьтта леладераш!

Соахка Нохч - ГIалгIайчен ялат кхедераша хьалххара даьккхар 508 эзар тонн гаргга ялат. Из чIоаггIа болх барах. хьинар айдаь къахьегарах хьахиннад да.

Дувца а эшац, атта дацар ахмиллионна доазув даккха. Цхьа шу хинна Iац из даккха вай гIийрта. юххера а даькхар. Коталоно хьинар совдоакх. Цо воай низех, воай торонех бIу болийт. ДIачIоагIбергба вай из боарам — тешшаме. чIоаггIа. Юха тIехьашкахьа а дargдоацаш. Iалама хьалаш мичча беса хуле а, уж мелла во хуле а. Массаза хьалхашкахьа! Доаккхаш дола ялат шерагара-шерага дукхагIа хилийта деза!

Декхарашка дIаяздаь да: 1974 шера доазув — 515 эзар тонн ялат. Вай тешаш да толам боакхиргхиларах, йолаш я йоккхий торонаш. ДIаубилаел оаш! ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача республике гIодла даьккха ялат 21,3 центнер хилар. Бакъда ЦIеча Эскара цIерагIча сунженски колхозе дерригача кхашкара 33,5 центнер ялат даьккхар гектара тIера. Нагахьа санна дерригa боахамаш сунженций боарамга кхаьчадаларе, деррига даьккха ялат цкъан ахаззен дукхагIа хургдар!

Нохч - ГIалгIайчен лаьтта леладераша укх шера декхар тIайийцад шекара свекла 203 эзар тоннал, гидуаргаш 21,600 тоннал, тхьамка 1600 тоннал, баьцадаараш 148200 тоннал, коартолаш 43800 тоннал, сом 58900 тоннал, комсаш 104 эзар тоннал кIезигагIа йоацаш яха. Декхар вайга кхоачашдулургдолаш да. Еррига торонаш оарцагIйоахаргья вай, лакхарча агротехнически боарам тIа — цхьа барт болаш, дика а дикагIча ханашка а кхоачашдергда кхашкара балхаш.

Толама ларл — вIаши гIо дар, шоайла яхь лелаеча бригадай, боахамий, районий хьалха латта опыт. Дагалсаттае еза лоалахарча республикашкарча, Херсонски областерча лаьтта леладерий опыт а. Хозахет хьона яхь лелаеча доттагIчун новкъостал холуш хилча. Пайда а эцаш яхь лелаелга лакхдергда вай!

Дукха пайдане хIама Iомаде йиш я Iалама хьалаш мичча бесса дале а хьажкIий лакха хьувкъамаш кхедеча Черсий-Балкхарерча доттагIашкара. хьажкIаш леладерашкара. ДагадоагIий шоана мел чIоагIа йокъал этта дар 1972 шу? Са тоха ца могаш хинна йовхал, воагавеш хинна маьлха зIанараш. Цхьайолча хана моргаш тIайоагIар. бакъда лаьгIо делха дезача догIана метта хьажкIаш хIалакъеш ша тохар. Вайцига цхьабараш беха хьайзар. хIаьта лоалахошка шоай дош кхоачашдир — 110 лаьрхIа хиннача 100,3 эзар тонн фуаляьха хьажкIаш Даьхен амбарашка чутейсар. Иштта болх бе беза вай а!

Iомаде мегаргдолаш дукха гIулакхаш да КъилбаседаКавказа къахьегамхошка, эггара хьалха кубанцашка а долаш. Сенах латт кубански ялат кхедерий низ? Уж кIаьл ца а луш кхай культура лакхъе гIерташ хиларах латт. Вайцига, Нохч - ГIалгIайчене, из Iалаьмате дика гIулакх хIана дитад? Лаьтта леладара лакхарча культура боахам яха сийлен цIи еннай «Победа» яхача сунженски колхозан, Мичурина цIерагIча урус-мартановски совхозан. Кхы яц. Уж хIанз а хьоххам телаш ба, мичаб цар гIулакх хьаллаьцараш?

Юха дийнъе вай из ях. Шерра боаржабе вай лаьтта леладара культура лакхъяра тIехьара къовсам — республика еррига районашка, цаI ца къоастабеш хIара боахаме.

ДIахаттал оаша «Победа» колхозерча ши бIаь пунт гектара тIара йоаккхача ялат кхедарашка, цар хьаргда шуга: духхьал лаьтта леладара культура лакха хилар — из да цу толамашка кхачара дIоагIа. Бе башха ца хеташ доал деш бараш безац лаьттана, алхха хьинаре къахьегарашта, ший йоакхо ерашта дIалу цо шийгара доагIар.

Лаьтта леладара лакхара культура йола боахам яха сийлен цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабар — из да хIара гектарах бизза пайда эца, юрта боахама производствана интенсификаце дешаш майрра, дог тийшша къестаде яхилга. Иштта ба вайна, юртарча къахьегамхошта, КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.). Пленумо хьийха никъ.

Масса хана дерттIа доал дой вай лаьттана, мах баь варгвоацача рузкъана? Хала хете а нийслу, кхыметтел хиш дехкача лаьтташ тIа а гектара кIезига ялат хьувкъадеш — цхьайолча хана богарии лаьтташ тIачул а кIезигагIа. Из дий ла мегаргдолаш гIулакх, новкъостий?

Партеи правительствай Iалаш ду вай тайп-тайпарча, бIаьстан балхашта ханнахьа дикагIа а низ болашагIа а йолча, производства эффективность лакхъяра эшаш йолча техникаца. Башха дика а овсарле лакха йолаш а я машинаш. ХIаьта мишта пайда эц вай царех? Колхозашкеи совхозашкеи итташ тракторараш кийча йоацаш хилар. Долаш да кхашка араяьха хила езаш йолча сеялкашта хIанз а ремонт еш дола боахамаш.

Вай колхозийн совхозийн тракторни парке хIанз 6900 гаргга машин я. Кхетадой оаша из мел боккха низ ба? Нагахьа санна хIара тракторо бизза болх беш хуле, еррига агромероприятеш, цхьаккха шеко йоацаш, кхоачашъергья. Деррига харцахьара дар фуд, кхыметтел эггара дукхагIа эшача хана а гусенични машинаша цхьан сменагIа мара болх беш ца хилар да. Кхы вогIа а нийслу: эггара болх сихбеннача хана, ха этта денача цхьан сахьатах а ялат хьувкъаделга тийша долча хана, кхыметтел дийнахьа а цхьайола техника саца латташ хул. Бахьан? Трактористаш ца хилар да.

Халахет хьахозаш хилча: «Механизатораш тоъац». Нагахьа санна отчеташка хьежача, мел кийчбаьб уж тIехьарча шерашка — трактористаш техникага шин сменагIа меттел кхаь сменагIа болх байта а бизза кхоачамбалла ба. Соцаргбий механизатораш цар йоакхо ца еча, къахьега а салаIа а лерттIа хьалаш царна Iалаш ца деча боахамашка? Цу гIулакха цIенхаште уйла е еза ха хьакхаьчай гурахьа техниках лаьтта ца ахар бахьан долаш бIаьсти ялат дIаде лаьтта кийчданза дисача колхозийн совхозийн кулгалхошта. Зяба лаьтта цаахар бахьан долаш бIаьсти оах лаьтташ. Лаьтта леладара малагIча культурах дувцаргда цул тIехьагIа.

Вайх воаех, новкъостий, тийша да техникага лакхара овсарле йолаш болх байтилга. Хьаллаш вай казахстански, белорусски, ростовски механизаторий гIулакх! Бизза пайда эцаргба вай техниках.

Удобренеех а эц вай кхы а дикагIа пайда, нагахьа санна воай кхай культура лекхъе вай дагадале. ХIара шера дукхагIа а йоагIаш кхоач вайга удобренеш, малагIа ба царех хьабоала пайда? ДукхагIа ялат мишта хьувкъаде лерхI бе башха а ца хеташ, бIаргаца юсташ, лаьттана эшараш малагIаш я ха дукхха хьашт доацаш уж кхашка тувсача боахамаша. Къайле йоацаш ма дий, ара юкъе Iо а оттайий цхьайолча хана из безача маьхера удобрени йовш латташ хилар, хIаьта специалисташа кхы а я тхона яхаш заявкаш ухийташ хилар.

Минеральни удобренеш йоаггIача бесса, агрохимически картограммай лардах кхашка ехкаш бараша Iомадала деза. Уж ехкаргья вай хьаькъалца, Iилман наькъаца кийчъяьча боарамах — хIара кхан, хIара культура башхалонашка хьежжа.

Хьалда дIадоаккхаргда вай органически удобреней хам ца белга. Ялат дика хьувкъадара минеральни ярел кIезигагIа пайда лац цар, нагахьа санна царех нийса пайда эпе. Цу гIулакха хьокхам тел сунженцаша: массарел дукхагIа уж дIаувз. кхычарел дикагIа дIаехк — шин бетта квартальни план а тIеххоачашъяьй. ХIаьта грозненцаш, царца яхь лелаераш, дикка тIехьабисаб. Моттигера удобренеш хIезига ехк наурцашеи наьсархошеи.

Лаьтта чIоаггIа йоакхо а еш дукхха тIоадали питательни веществаш Iсаелга из ах гIулакх да. Цул совгIа ший ханнахьа йоакхо е еза дIадувча фуна а. Бакъда цхьадолча боахамашка фу леладер тесса леладу. Сенца дашха йиш я цу тайпара кхоачамбоацар?

Хьажа вай цIаькха а малагIа фу чудехк сеялкаш чу. ДIадувш дола фу лаьрххIа кийчдаь, цхьоалагIча классах долаш хила деза!

Боахам сихха дегIабоалабара чIоагIа эшаш йолча севооборотай терко елга а тоаде деза. Йолаш я, отчеташка хьажача, шозза а кхозза а уж юкъейоалаяь колхозаши совхозаши. Тамаш йолаш хIама да доал ца дар: дIаболабаь болх кхоачаш ца а беш, юха керда дIаболабу. Дукха латтаргдий вай цхьан метте?

Вайна, лаьттанца болх бераша, тоам боацаш гIулакх да, воаш кхоабаш долча цунна селла хам ца бар. Вай тешам беннаб партега, вай дерригача советски халкъага кхайкарал даьча КПСС ЦК-на тIагIертта, воаш кхо ца деш, де дезар кхоачашде гIерташ, оахама хIара гектарах, вайна хьахьожаьча удобреней, гербицидий хIара тоннах, воайх тийша вайга хьаеннача хIара машинах мамогга дукхагIа пайда а эцаш болх бергба аьнна. Иштта мара! Воай хоадамболлаш долча гIулакхашца дIахьокхаргда вай: воай дош — чIоагIа, дохардоацаш долга.

Йизза да хинна, ший бокъонех еннай бIаьсти. Цхьатарра арадовргда вай кхашка, дика вIаштIехьдаьха. тIехдика кхашкарча балхий еррига комплекс — хIамаш дIайийча денз уж хьувкъаяь чуэццалца дола балхаш кхоачашде. ХIара сахьата, хIара минута кхом а беш чIоагIъергья вай къахьегама дисциплина. Коллектива йоакхо — вай воай йоакхо.

Вайх хIара волчох тийша ба юкъара толам!

Болх бара тIера воацачоа, вай юкъарча балха юстара вувлачоа, дисциплина телхаечоа дIаховлда, сатийна вахар цар хургдоацилга. Новкъостий къахьегама чотах, пачхахьалкхен чотах баха гIертарий а санна мара.

Къаьпача замах юхедисарашца, зуламашца, кхоачамбоацарашца партийни хьисапе къовсам я лоаттабеш йоаггIаш йола порядок оттаергья вай воай боахамашка. Из, новкъостий, толама лард я.

Ялат — 1974 шера дукхха ялат — даккхара тIехьара къовсам баржаш латт.

КПСС Центральни Комитето партегеи советски халкъагеи даьча Кхайкарал тIа белгалдаьд Советий мехка сийдолча ахархоша, совхозий болхлоша, юрта боахама специалисташа даьха толамаш чIоагIдергхиларах, 1974 шера дика хьувкъам кхебарца, юртбоахама продукци йоаккхилгеи кийчъелген алсамдаккхарца Даьхе гIадъюгаргхиларах ше тешаш хилар. Вай парте Центральни Комитета тIахьехама гIулакхаца жоп далара кхотадала, тIагIертта къахьега деза, деза новкъостий, котадонга кхача лоIам хила беза. КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъяра деррига низаш оарцагIа а даьхе, боккха хьувкъам кхебарца гIад йига вай Даьхе!

А. АЛБОГАЧИЕВ — Назрановски района «Экажевский» совхоза коартолаш лелаер, Социалистически Къахьегама Турпал; **З. АЛИЕВА** — Ведenски района Ленина цIерагIча колхоза тхьамка леладер, Октябрьски Революце орден лелаер; **С. БИГАЕВ** — Надтеречни района «Братский» совхоза комсаш лелаер, Октябрьски Революце орден лелаер; **Ш. ГАЙТАМИРОВ** — Грозненски района «Атагинский» совхоза хьажкIаш лелаер, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат, Ленинеи Октябрьски Революцеи орденаш лелаер; **Т. ДИБИШЕВА** — Советски района «Новая жизнь» яхача колхоза звеньевая, КПСС обкома член; **В. ЕМЕЛЬЯНОВ**—Сунженски района «Победа» колхоза председатель, Социалистически Къахьегама Турпал; **Х. ИСРАИЛОВА** — Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхоза механизатор, Ленина орден лелаер; **А. ИВАНЧЕНКО** — Наурски района «Наурский» совхоза комсаш лелаеча бригада член, Ленина орден лелаер; **В. КОЗЛОВ** — Шелковской района Менжинске цIерагIча колхоза тракторист, Октябрьски Революце орден лелаер; **Б. МАТАЕВ** — Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза хьажкIаш лелаер, Ленина ши орден лелаер; **С. МУДУШЕВ** — Ножай-Юртовски района А. Шерипова цIерагIча колхоза тхьамка леладер, Ленина орден лелаер; **Я. МАСАЕВ** — Гудермесски района «40 лет Октября» яхача колхоза тракторно-ихаш леладеча бригада бригадир, Ленина орден лелаер; **Д. КИЕВ** — Малгобекски района «Алханчуртский» совхоза тракторист, Къахьегама ЦIеча Байракха ши орден лелаер; **Б. САИДОВ** — Шалински района «Джалка» совхоза бригадир, Социалистически Къахьегама Турпал.

Ийслагiча пятилетка диъ лагIча, къоастамбеча шера план ханал хьалха кхоачашъяра доккхий социалистически декхараш тIайийцад В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чаккхдоахача завода № 7 йолча установка коллективо. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй установка технологаша. Цудухьа шин бетта план тIеххоачашъяьй цар. Цига белгалбаьнна дика къахьегаш ба кадрови технологаш К. И. Иголшена, Л. А. Кононенко, М. Лавер, кхыбараш.

Шоай опыт дог раьза долаш дIа а луш хьалкхебу цар къона специалисташ. Царех ба комсомольцаш Бурминская Наташа, Шуклинова Галина, Петренкова Татьяна, кхыбараш.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) оператор Т. Петренкова, оператора гIончa Г. Шуклинова.

А. КЫЧИКОВА сурт.

Кхашкарча балхех дола хоамаш

ХЬАЛХА ЛАТТА ЗВЕНО

Наьсарен районе къаьнарча механизаторех ва Гаракоез Ювсапа Мусахьажа — «Назрановский» совхоза механизированни звенона керте латтар. Трактористалла болх бе волавеннав из вай мехка хала ха тIаэттача — Сийлахь боккха Даьхен тIом болабеннача — 1941 шера Назрановски МТС-е трактористий курсаш чаккхъяьхачул тIехьагIа.

Цу хана денз трактора ко бе делла «болата алча» колхозийн совхозийн кхашка гIолла лелаеш хьавоагIа из. Мел дукха километраш никъ баьб, мел дукха гектараш оахам даьд, ялат а юрта боахама кхыйола культураш а кхеяьй бIаь шерах нийсса кхоалагIа дакъа йолча хана кхашка болх беш волча Мусахьажас! Йз лархIа атта дац. Цу хана цунах дика механизатор, бокъонца вола ший гIулакха говзанч хиннав.

ВIалла дохаргдоаца доттагIал тессад цо техникаца, адамаш кхоабаш долча лаьттанца. Дукххача хана цхьан боахаме болх беш хилар а цун дика оамал я. Кхойтта шера цхьан метте — Кустанайски областа Карабалыкски районерча Буденне цIерагIча колхозе: цул тIехьагIа укх вурийтталагIча шера «Назрановский» совхоза кхашка болх беш ва из.

Къахьегамца доаккх саго ший сий. Хьинаре къахьегарца хоза да Гаракоева гIулакхаш а. Кхыметтел чIоагIа йокъал этта денача 1972 шера а дика хьувкъайир цо гидуаргаш: 100 гектарах хIаране тIара 17,5 центнер генараш чудера цо.

Юкъарча гIулакхах дог а лазаш, цIена къахьегар бахьан долаш ду цун сий, лоархI из совхоза коллективе. Мусахьажа къахьегамхой депутатий Наьсар-Кертерча юрта Совета депутат ва, цунна «Российски Федераце заслуженни механизатор» яха сийлен цIи еннай, дукккхаза сийлен грамоташ тийннай.

— Еррисоюзни социалистически яхьа юкъе а ваха соахка тIехдика болх бар, дукхагIа продукци яккха аьнна тIайица декхараш толамца кхоачашдар бахьан долаш доккха правительствени совгIат — Къахьегама ЦIеча Байракха орден еннай цунна. ХIаьта дукха ха йоацаш «1973 шера социалистически яхье котваьннар» яха значок а еннай.

Гаракоева звеноца болх беш ба трактористаш Тутаев Мустафа, Заигиев Керим. Из кхаь саго латта коллектив укх шера 54 гектара тIа шекара свекла кхееш хургья. Цар дош деннад планагIа хIара гектара тIара яккха езар 180 центнер йолча 210 центнер шекара свекла яккха. Ханнахьа аьха, удобренеш яхка кийчдаьд деррига свекла дIаюргйола кхаш. ХIанз кхашкара балхаш дIадоладаьд звенос: тIоадал соцаеш, лаьтта шаьрдеш, макха боаккхаш, фу дIаде кийчлуш ба.

Нохч-ГIалгIайчен колхозийн совхозийн хьалха латтараша республика берригача лаьтта леладерашка яздаь гуччахьара письмо къоабалдаь хьал а лоацаш тIагIертта къахьега лерхIача, опытни механизатор Гаракоев Мусахьажа керте латтача звенос тIайица декхараш кхоачашдергхилар а пятилетка диъл агIча, къоастамбеча шера дукхагIа продукци яккхарца Даьхе гIадъюгаргхилар а шеко йоацаш да.

Н. СМИРНОВ.

ХА ЗЕХЬА ЙОА ЦА ЕШ

Техника ший ханнахьеи дикеи тоаяь хиларо кхашкара лоа дIадоаллаше а агротехнически дикагIйолча хана бIаьстан балхаш дIадоладе йиш йолаш хилар Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза механизатораш. Органически удобрени а юллаш хьаьндаь, зяба лаьтта аьха хиннача лаьтта ший ханнахьа макха баьккха, лаьттанца Iайна тIоадал дIакъайла а баьнна хIанз доакъара лаьрхIа культураш дIаюш ба уж.

Ялх агрегат я колхозе бIаьстий юа культураш дIаювш. ПланагIа 187 гектара тIа бе безаш хиннача 223 гектара тIа хен дIа а бийна, хIанз кенаца цхьан горох юаш балхаш деш ба механизатораш. 190 гектара гIа дIайийна яьннай уж культураш. ХIаьта план кхоачашъяра кхы а 210 гектара тIа дIа бе безаш ба хIанзчул тIехьагIа кени горохи цхьана.

ХIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 35—40 гектара тIа уж культураш дIаюв кхаш леладераша.

Къаьстта дика хьоккхамаш гойташ къахьег механизаторашa Гапонов Иван Михайловича, Черников Александр Яковлевича. Балха норма 160—170 процент кхоачаш ца еш ди дIадахийтац цар.

М. ДЖАБРАИЛОВ.

Г. КИССИНДЖЕР МОСКВЕ КХАЧАР

США президент Р. Никсон визитаца Советски Союзе вара кийчо ярца дувзаденна, шинна а мехка цхьатарра хьаштдолча дукххача дешаех дувца доладаь хетараш дIахо дувцара 24 марта Москве кхаьчав США пачхахьалкхен секретарь, къаман кхерамзален дешашта президента помощник вола Г. Киссинджер.

США-и СССР-еи пачхахьалкхений байракхашца егача Внуковски аэродроме Г. Киссинджера накъабаьхка бар: КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко, граждански авиаце министр Б. П. Бугаев, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра хьалхара заместитель В. В. Кузнецов, США-ра СССР посол А. Ф. Добрынин, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. М. Александров, СССР МИД коллеге член Г. М. Корниенко, СССР МИД протокольни отдела заведующи Д. С. Никифоров.

Накъабаьхкараштa юкъе вар СССР-ера США посол У. Стессел.

Г. Киссинджерацa цхьана Москве баьхкаб КIайча цIеи бехктокхаме болхлой Х. Сонненфельдт, А. Л. Хартман, кхыбола официальни нах.

Журналистий хаттараштa шеш жоп делаш, Г. Киссинджера аьлар, США дIахо бахьа дага я советско - американски гIулакхаш тоадара тIаберзабаь, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневеи США президента Р. Никсонаи юкъе переговораш йолча хана дIаболабаь никъ. Тха безам ба, аьлар Г. Киссинджера, дIахорча прогрессага кхоачавергволаш дола наькъаш лаха, хIана аьлча деррига дунен тIара машар дукххача хьале США-ней СССР-аи юкъерча машаречa, дикача гIулакхех тийша ба.

Москве хургйолча переговорашка дукхача лоархIамегIарча дешашта вайга прогресс юлургья а массе метте дерригача дунен тIарча машара новкъостал де вайх хIаравар декхарийла хилар вай бакъдергда а аьнна хетаи ва со.

(ТАСС).

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Коршуновски горно - обогатительни комбинат хьалъечеи проектни низага кхоачаечеи даьха толамаш бахьан долаш 1974 шера 22 марте арадаьккхача Указаца СССР Лакхехьарча Совета Президиумо СССР орденаши медалаши еннай эггара дикагIа белгалбаьннача болхлошта.

Ленина орден еннай Коршуновски горно - обогатительни комбинат хьалъеча управлене слесарий - сантехникий бригадира В. Д. Бариновна, Коршуновски горно - обогатительни комбинат хьалъеча управлене малярий бригадира А. Е. Дворовенкона, Коршуновски горно - обогатительни комбината слесара Б. А. Киселевна, Братскгесстроя автотранспортни управлене шофера И. Е. Пивоваровна, Коршуновски горно - обогатительни комбинат хьалъеча управлене начальник хиннача М. И. Теста, Коршуновски горно-обогатительни комбинат хьалъеча управлене плотникий бригадира В. А. Шаталина.

(ТАСС).

ДИКА КИЙЧО ЕШ БА

ХIанзлехьа дика кийчо яьй 20 апреле коммунистически субботник дара «Старогрознефть» НГДУ цхьоалагIча районни инженерно - технологически служба мехкдаьттахоша.

Цу дийнахьа къахьегама вахте ца латташ мукъа бола нах хургба трапни установкашкарча, Хаян-Корт яхача нефтепаркерча оборудованена ремонт еш, басар хьокхаш. Цар дукха дIайогIаргья гаьнаш, юIотаргаш. ХIаьта шоаш даьккха 250 сом алапи ийслагIча пятилетка фонда юкъедахьа лерхI цар.

А. ТИЩЕНКО.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ТОАЕ ЛЕКЦИОННИ ПРОПАГАНДА

Харц хургдац укх тIеххьарча хана тха районе лекционни пропаганда холуш тоаеннай аьлча. Района коллективашка ешача лекцей чулоацам шербеннаб, Iилман-теоритически боарам лакхбеннаб. Юххьанцара партийни организацеш «Знание» общества организецаца цхьана шерагIа пайда ийбе яьннай идеологически балха тайп-тайпарча формаех.

Наха юкъе беча кхетама балха лоархIаме моттиг дIалаьцай лекцей циклашен общественно-политически чтенешен. Иштта, СССР хьаяьи НохчГIалгIайчен автономи хьахиннен 50 шу дизара хетаяь лекцей циклаш чакхъяьхар 22 къахьегама коллективашкен нах бахача моттигашкен.

КПСС обкома Х пленум чакхъяьнначул тIехьагIа къаьстта чIоагIа эргаяьккхай лекцей тематика. ХIанз ноагIа еш Iилман-атеистически интернациональнии темаех йола лекцеш. 1973 шера йиншача 3337 лекцех дикълагIа дола дакъа Iилман атеизмах, халкъий доттагIалах йола лекцеш яр.

Пролетарски интернационализма идеяшта шерагIа пропаганда ярца цхьана кхы а тоалуш боагIа доалахарча районашца доттагIала буззамаш чIоагдара тIаберзабаь оаха лелабу практически болх. Къаьстта дукха мероприятеш чакхйоах тха района коллективаша Къилбаседа-ХIирий АССР Пригородни района къахьегамхошца цхьана каст-каста вIашагI а беттaлуш. ДIадахача шера тха районера лектораш ин. Д. Ш. Веркензаев — № 3 йолча школа директор, С. М. Арсельгов — № 2 йолча школа директор интернациональнии атеистически темаех лаьца Пригородни района Чермен, Куртат, Южное, Тарское яхача юрташка лекцеш ешаш хилар.

Халкъий доттагIал чIоагIдара, ленински къамий политика пропаганда яра даькъе «Электроинструмент» завода, трикотажни фабрика, Назрановски совхоз-техникума партийни организацешка кIезига чакхдахац дика гIулакхаш. ХIанз дика хIама лархIа деза лекционни пропаганда еча цхьабола боахама кулгалхой, иштта кхыбола бехктокхаме болхлой дукхагIа дакъа лаца балар. Каст-каста лекцеш ешаш ба трикотажни фабрика директор Э. С. Дзортов, «Назрановский» совхоза директор Х. М. Албогачиев, Назранерча лесхоза директор М. Хутиев, кхыбараш.

КПСС обкома Х пленума решенеша дIадехарацка хьежжа района дукхача партийни организацеша наха юкъе беча массово - политически балха ерригача формашта кулгалделга тоадаьд. Цу хьакъехьа дукха даьд укх тIеххьарча хана трикотажни фабрика коллективе. Укхаза лекцеш еша цхьа ди—ера белгалдаьд. Цу диннахьа кулгалду болхлойн специалисташи цехашка лекцеш, докладаш, беседаш еш хул. Из болх партбюрос «Знание» общества организацеца цхьана оттаьча планагIа бу. ЧIоагIа бехктокхаме хеташ леладу из гIулакх фабрикерча «Знание» общества юххьанцарча организаце председатела нов. Никулинас.

Лостам болаш бу лекционни болх совхоз-техникуме. Укхаза атеистически интернациональнии темах йола лекцеш ярал совгIа Iилман-атеизмах лаьца Iилман-практически конференцеш, интернациональни доттагIала сайренаш чакхйоах. Из болх чакхбоаккхача шерра лакъ лоацаш шоашкара хьокхам гойташ ва парткома секретарь Ю. В. Барахоев, директор М. М. Цокиев, преподавателаш Б. Чабиев, Р. Х. Богатырев.

Бакъда ниъса хургдацар районе лекционни пропаганда еча долаш долча цIенхашттача кхоачамбоацарех ца дийцачен уж дIадахара наькъаш белгал ца дичен. Из болх хIанз а хоадамболча достамагIеи планагIеи белга вIаштIехьдаьккхадац оаха. Из къаьстта дика гу вIамигача коллективай болх тахкача. Лекционни болх ледара бу шоай коллективашка машиннаькъа Назрань станце, ремстройучастка, Дарьяльски территориальни юххьанцарча партийни организацеша. Цар хIанз а кхоачашдац бетта цкъа е шозза лекци еша аьнна дIадехар. Из Iалаш ца дераш аьгара хьалха бехке ба цу партийни организацей секретараш ий. С. С. Даармотов, И. А. Экажев, М. Б. Льянов. Шоай коллективашка кхетама болх бара активисташ лерттIа царгIбахац цар.

Тха районе бу лекционни болх тахкача гуш ла Iилман атеизмах йола лекцеш хьалхарчуя дикка дукхагIа ешаш яле а уж хIанз а кхоачамболаш ца хилар. Иштта, укх шера шин бетта «Электроинструмент» заводе йиншача 40 лекцех 3 мара ца дын духьаларча пропагандах лаьца. Укх предприятерча 23 лекторах атеистически темах лаьца лекцеш йиншараш 3 саг мара вац: завкома председатель В. Х. Евлоева, парткома секретарь Б. Х. Гагиев, НОТ воккхагIвола инженер А. О. Шакриев.

Ледара лел атеистически пропаганда яра болх райпромкомбината (партийни организаце секретарь Р. Шайманов, директор М. Лотырев), автотранспортни предприяте (партийни организаце секретарь Х. Арчаков, директор А. Дзейгов), «Экажевский» совхозе (партийни организаце секретарь В. Ясиновский, директор А. Теркакиев).

Цу кхоачамбоацараша цIаьхха а хьагойт района цхьайолча партийни организацешен боахама кулгалхошеи КПСС обкома Х пленума решенеша дIамадеххара бахача наха юкъе дьша духьалара пропаганда яра гIулакх эргадаьккха тоадара ледарло еш йолга. Цу пленумо дIадехараш кхоачашдаран лакхе дийца кхоачамбоацараш дIадахаран КПСС райкомо «Знание» обществаца цхьана лекционни болх овлангара дезз тоабаь эргабаккхар духьа мероприятеш оттаьй.

Отта а яь кхоачашъеш я парте райкома лектораша наха юкъе болх бара план. КПСС райкома бюрос сопам баьб хIара беттара шоллагIчен диъйлагIчен ерача деноех лекционни деноги долда аьнна. Цу деношка парте райкома лектораш санна лекцеш еша деккарийла баьб предприятей, боахамий, учреждений кулгалхой, керттера специалисташи инженерно - технически болхлойн.

Лакхе белгалдаь гIулакхаш лоарзагIа а ца доалаш оаха кхоачашдарах тийша хургда лекционни пропаганда чулоацам а, цун тематика а КПСС XXIV съезда, парте обкома Х-ен XIII-ен пленумий решенеша дIамадеххара тоаелга.

Д. ДАУРБЕКОВА,
КПСС Назрановски райкома пропагандан агитацеи отдела заведующи.

Пятилетка задани дкъ шера кхоачашъергъя яхача девизагIа къахьегаш дукха болхлой ба Грозненски электромеханически заводе. Цу даькъе шерра социалистически яхь йоаржаяь завода токараша - расточникаша, слесараша - инструментальщикаша, фрезеровщикаша, кхыча профессеех болча болхлоша. Дукха ба царна юкъе шоай торонехи балха ханахи биззa пайда а эцаш хIанзлехьа ихе шера задани кхоачашъяь болхлой. Цар цIераш йоахача хана завода кулгалхоша эгара хьалхарчарца цIи йоаккх инструментальни цека токара - расточника Астафьев Бориса.

Укх пятилетка шерашка завода болхлошта юкъе яьржача социалистически яхье цахаддаш хьалха латташ хьавоагIаш ва из. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 140—150 процент кхоачашъю цо. Цудухьа хIанз тIайоагIача пятилетка чотах къахьегаш ва из. Овсаре къахьегарах кхоачамбаь Iеш оамал яц цун. Цо чIоагIа къовсам лоаттабу шеа кийчъеш йола продукци тIа-тIа дикагIа хилийтара. Цох доккха беркат даьннад цунна. Бориса кийчъеш йола тайп-тайпара продукци дикеи тIехдикеи мара хилац. Цудухьа тIахьожам боацаш дIаьц цун продукци.

Дукххача шерашка иштта башха дика толамаш доахаш къахьегаш хиларах еннай цуннa завода болхлошта юкъе эгара хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлей цIи. «1973 шера социалистически яхье котальъяьккхар» яха значок а еннай цуннa. Ший балха опыт дIа а луш Бориса хьалххехьаб къона специалисташ по санна хьинаре къа а хьегаш шоай новкъосташта хьокхам телаш ба.

Цун къахьегама толамаш белгалдоахаш итташ Сийлен грамоташ, маьхера совгIаташ тийннад, къахьегама книжка тIа дIа а яздеш дукхаза баркалаш яьхад. Цух совгIа цунна еннай Ленински юбилейни медали «Минмонтажспецстроя» Сийлен грамотей.

Ше коммунист хиларах тарра общественни балха тIа а хьинаре дакъа лоац цо. Инструментальни цеха парторганизаце секретари завода дикагIвола агитатора ва из. Болхлошта юкъе дукха кхетама болх бу Борис Чаксинович.

СУРТА ТIА: токарь - расточник Б. Астафьев.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХАРЖАРХОЙ ГIУЛАКХА КИЙЧА Я

Ийс бер дисар СултановгIар да а нана а доацаш. Эггара доккхагIчун а 13 шу мара дацар. Нана елар цар ятталагIа бер дешн. Хала дисвр бераш, цхьаккха кхоачам бацар цар. ТIехь-тIехьагIа низкъалагIа хулар. Ловзахочо хьехар а даь, шоай депутат Шенгелия Наталья Николаевна йолча яхар ворхIлагIча классе деша ягIа Султанова Катя. ГIулакх шема дарра дIадийцар цо.

— Бийсана лерттIа наб кхетацар сона из хьахеаача хана деиз, айса фу новкъостал дергда хацар цхьаь дисача берашта, — яхаш дувц Шенгелияс.

Просвещене министерстве е райисполкоме хулар из бераш дIанийсделга вIаштIехьдоаккхаш. — ВанагIа нанас а дергдарий укхо цу берий хьакъехьа деш дола сагот, — оелар Натальа Николаевнайх цу организацешка балха болча цхьабараша. — Ше а ма дий ер бер, — йоахар цох.

Бакъда цар фуннагIа дувце а берий йизза йоакхо йир Натальи Николаевнас. 1,5—3 шу дола шн йиIиг берий цIагIа дIаэцийтар. Къаьстта хала дар школе дешадагIа бераш интернате дIанийсде. Дешара шу дIадоладенна цхьа бутт баьлча боалла ха яр из. ХIаьта интернаташ шоашта кхоачам хиллал дешархой хьанйца ма яьннаярий.

Iсине а ца Iиннача дегIаре а ца дегIар нийсденнад яхаш да халкъа кица. Иштта нийсделар Натальа Николаевнай гIулакх а — цо шн кIаьнки цхьа йиIиги Веданарча интернате дIаэцийтар. ХIаьта юхедиса доккхагIдола бераш шоай цIагIа Iийра.

Шоай эгара кхоачарагIйола саг лоархI СултановгIар деза ла Старопромысловски райсовета депутатах Шенгелия Натальа Николаевнах.

ТЭЦ-а Катаяма цIерагIча поселкерча общежите болча хадехархой культурно - бытовой хьалаш дика дац, цига ма боагIара кхетама болх бац аьнна хабар хилар. Ше кагирхой гIулакхий комиссе председатела заместитель хиларах тарра Шенгелия цу комиссе членаца Онищенкоца цхьана яха хьежар цу гIулакхага. Гучадаьккхар йоаггIаш йола мебель ца хилар, цIеча уголоке культурно - кхетама мероприятеш геттара кIезига еш хилар, къамаьл дир воспитателаца. Общежите бахача наьха культурно-бытовой вахара дош дувца оттадир кагирхой комиссе.

«Березка» яхача моттиге парикмахерски йиллийта аьнна дийхар Шенгелиягара харжархоша. ОарцагIа а яьна, из гIулакх дир къонача депутато. ХIанз цига болх беш я «Березка» яха парикмахерски.

Депутат хиларал совгIа, Шенгелия ВЛКСМ Старопромысловски райкома а, Грозне хьехархой городской совета а член я.

Цхьаболча наха бера хана деиз дезалу къаьстта цхьа хIама. Иштта хилар ва Натальина а школе дешаш йолча. Цуннa дукха дезаделар географи. Цудухьа естественно-географически факультет йиста а яьккхар цо.

ХIанз из Старопромысловски района № 11 йолчи юкъерча школе йоккхагIча классашка географи хьехаш я. Цунна дукха деза ва предмет, наддаза кIоаргъю цо географех йола ший знанеш.

ЧIоагIа лоаш яр со вай нохк бовза, из сайна бIаргаго, — йоах цо, — къаьстта вай край. Со экскурсовод я хIанз. Дукха ха йоацаш Черсий-Балкхарой АССР-е хиний со. Экскурсанташта аз дувц уж хьожаш йолча моттигий историех, цига хиннача лоархIамеча событеех, цун таханенах. Экскурсе баькхараштa безаме хургйола легендаш юкъейоалаю. Цу тайппара, цхьан ханна са вIаштIехьйоал наха гIулакх де а вай мехка географи кIоаргагIа йовза а. ТIаккха сона аттагIа булу сай керттера болх — дикагIа хьехалу бераштa географи.

Цу тайпара, хьехархо хиларах тарра Натальа Николаевнас хаддаза кIоаргъю ший знанеш, шийна ховчох кхоачамбаь Iац, хIаьта ше депутат хиларах тарра наха ма хулла дукхагIа пайдане хила а гIерт.

ЦIагIа, балха, наха юкъе нийсъелча эадий гIулакх, Iимерза къамаьл долаш, вах дукха безаш саг я къона коммунист Шенгелия.

Ю. ЮСУПОВ.

Депутатех дола дувцар

ДЕШАРХОЙ КЪАХЬЕГАМЦАРА БЕЗАМ ЧIОАГIБЕШ

ХIанзарча ханара социалистически производство дегIаяра керттера башхало йолча Iилман-технически революце а социалистически прогрессо а школагара дIадех юкъарча дешара а къахьегама кийчон а боарам лакха болаш, къахьегамца коммунистически гIулакхаш долаш кагирхой кхебелга.

ВIаши къаста йиш йолаш дац школе бераштa дешар Iомадарен, коммунистически кхетам баларен, къахьегамцара безам чIоагIбарен дешаш. Хьехархочоа хьалхашка латт ший еррига вахара оагIонаш а тIехьа таханено дIадеххача тайпара кхетавеш хьалххеве везаш вола зIамсаг.

ТIатеIIа, тIехьашка ца воалаш хьинаре къахьегарца мара дизза карадерзаде йиш яц цхьаккха а пайдане гIулакх — е дешар а, е хьаькъал а, е балха говзал а. Цудухьа тайп-тайпарча формаехи наькъехи пайда эцаш, хацашка хьежжа, цахаддаши лаьрххIан леладе дезаш гIулакх да дешархой къахьегамцара безам чIоагIбелга.

Районерча хIара школе шерра шера лаьрххIа лелабу тиша аьшк гулдара болх. Дукхха къахьегам эшаш гIулакх да из. Из болх дIаболабалехьа школашка, классашка кийчо ю. Дешархой дIаккхетабу халкъа боахаме мел боккхача лоархIаме да тиша аьшк гулделга, социалистически яхье белгалдаьхача декхарех, хьалхагIа а дикагIа а болх чакхбаьккхараштa дала лаьрхIача совгIатех. Цу хана дукххаиахьа бIаргаго йиш яр дикагIа гургйолча хьалтеха: «Дешархой, массане а тиша аьшк гулдерггда вай!», «Тиша аьшк халкъа боахама чIоагIа эш!», «Кхоана дIадолалу тиша аьшк гулделга!» яха лозунгаш. Иштта кийчо яр бахьан долаш дика чакхбоал района школашка аьшк гулдара болх тIеххоачашъю планаш а тIанйца социалистически декхараш а.

Дукха я МагIалбике дешархой къахьегам ха а ховш дика вIаштIехьбаьккха школаш. Укхаза кагирхоша хьинаре дакъа лоац обществана пайданерча балха. Масала, Вознесенскерча № 1 йолча юкъерча школа дешархо Кузнецова Лена хиннай аьхки школерча участке юннатий звеношта кулгаллеш. Цу школера 7-ча класса дешархо Шаталов Дмитрий радиоприемникаш вIашагIйоххаш а, школерча технически кружоке хьинаре дакъа лоацаш а ва. Юкъарча балха хьинаре дакъа лоацац ва цу школера дешархо Шабанов Александр.

Шин шера вIалла кIаьд ца луш хьинаре къахьийгар цу школа 9—10 классай дешархоша школа подвалех 120 сага лаьрхIа актови зал еш. Комсомола комитета соцам бaьбар цу хьакъехьа. Кагирхоша из толамца кхоачаш а бир.

ХIанз дукха ха йоацаш комсомола комитетен дешархой самоуправленен соцадаьд школе гимнастически зали, душевойи, сануэели, технически класси хьалъе. Цига 70 процент балхаш дешархоша шоаш дергда.

СоагIапчарча № 19 йолча школа дешархой аьхки мукъа болча хана производственни бригаде болх беш хилар. Цар хьалххеяьй шекара свекла, тоаяьй школера мебель, оборудовани. Дешархоша, педколлективо цахаддаш бувзам делабу шоай шефашца МагIалбикерча геофизбаза болхлошца. Геофизикаш каст-каста хул школе, новкъостал ду технически кружокаш вIашагIйохка, овсарле йолаш дешархой къахьегам вIаштIехьбакха.

№ 18 йолча школера йиIиг гаш къахьегама урокашка Iомалу хIамаш тега, даа хIама кийчде, шу оттаде. Цу школе каст-каста хул цIи хезача района къахьегамхошца вIашагIкхетилга, цига дешархошта дувц къахьегама турпаленах, лаьтта леладечун, мехкдаьттахочун, хьайбаш леладечун балхах.

Дешархоша дIаегIай гаьнаш № 3 йолча школа коа, хIаьта лерттIа Iунал деш уж Iалаш а ю цар. Цу школе дешархоша шоаш цIенъю классаш, кабинеташ, иштта цар кийчъю школа эшаш йола гойтара пособеш, тайп-тайпара инвентарь.

Къахьегамцара дешархой безам чIоагIбара болх дика вIаштIехьбаьккхаб Бековичерча № 13 йолча юкъерча школе. Укхаза Iай а хул классашкен коридорашкен дешархоша Iунал деш зизаш. Иштта дешархоша шоаш хьаю гойтара пособеш, чоалхане йоаца прибораш.

ДIадахача шера гураь хIара кIирандийнахьа «Ингушский» совхозан «Кавказ» колхозан хьажкIаш чуэцача новкъостал деш хилар №№ 1, 3, 6, 7, 19 йолча школай дешархой. Цар дика болх баро гIо дир ахархошта ханнахьа из культура чуерзае.

Къахьегам безаш кагирхой кхебелга кхо кхетам луш гIулакх — къахьегам халкъа эшаш хилар, болх белга атта доацаш дукха хьинар эшаш хилар, обществана пайдане къахьегар дега гIозле хилар.

Къахьегам дукхабезилга алхха цхьа болх барца чIоагIденна Iац, из чIоагIлу сага духовни вахарца а. Къахьегам дукха безаш хила йиш яц кIезига уйла еш, хIаман бала боаца саг. Духьал балха говзал караерзаярца чакхдалац вахара саг кийчвелга. Цудухьа берий къахьегамцара безам чIоагIбеча дакъа лоац гуманитарни Iилмай лардаш хьехачар а. Цар хьакхолл дешархочун духовни вахар, гIо ду къахьегама сийле йовза.

Дешархошта къахьегама кхетам луча балха боккхача лоархIаме да берий ханашка хьежжа из гIулакх вIаштIехьдаккхар. Нагахь санна боккхагIболча дешархошта керттера нравственни оагIув яле, зIамагIдолча бераштa керттера да шоаш беча балхах хьахулар бIаргагуш хилар, цо дог ураоттаду бера кIаьд ца луш къахьега.

Цудухьа юххьанцарча классашка вIашагIйохка ева предметий кружокаш, 8—9 классашка дIаккхаьчача царех аIамагIча классашта гIо дара пунктaш хургйолаш. Бераш дIаккхетаде деза шийна ховр, ший говзал кхычарна дIалуш мара къахьегамцара безам боккъонца чIоагIбала йиш йоацаш хиларах. Бера кердадар ха, карадерзаде безам хилар, хаттарашца чIоагIдаь ца Iеш, беро ше къахьегарца чIоагIде дезаш гIулакх да.

Цу дерригне уйла а еш лелабу МагIалбикерча школашка дешархой къахьегамцара безам чIоагIбара болх. Нийса хургдацар массанахьа а кхоачамбоацараш доацаш из дика вIаштIехьбаьннаб аьлча. Цхьабакъда уж сихагIа дIадахара а, тайп-тайпарча формехи торонехи биззагIа пайда эцарца из лоархIаме болх дIахо тоабара а шоай низи хьинари ца кходеш къахьегаш ба районера бIаьш хьехархой.

М. ВЕДЗИЖЕВ,
Малгобекски гороно заведующи.

МАШИННАЬКЪАХОША ДАЬХА ТОЛАМАШ

НийслагIа пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра яьржача социалистически яхье хьинаре дакъа лоац грозненски локомотивни депо кагирхоша.

Депо дикагIчарех лоархIаш я коммуниста Стояльцев Виктора кулгалдеш йола комсомольско - кагирхой бригада. Поездаш шоай ханнахьа, дIахьа кхоачийт цар. Ер шу доладелча гIоне 41 тонн дизельни доагор кходаьд цу коллективо.

Тепловозий машинисташ цар гIончаши цахаддаш шоай балха говзал лакхъю, халкъа дружина балха юкъе дакъа лоац. ХIара бетта социалистически яхье карагIдаьннача итогаш ю укхаза.

Дика толамаш доахаш хьайоагIа Жуков Ивана, Истамулов Султана, Магомадов Валида, Скибо Бориса, Беликов Вячеслава кулгалдеш йола локомотивни бригадаш.

ХIанз къона тепловозникаш Ерригсоюзни коммунистически субботнике дакъа лаца кийчлуш ба. Кходаьча дизельни доагорана дIаюгарга цар цу дийнахьа поездаш.

* * *

НийслагIча пятилетка кхоалагIча, хоадамбеча шера производственни а, социалистически а декхараш ханал хьалха кхоачашдар бахьан долаш «1973 шера социалистически яхье котало яьккхар» яха значок еннай грозненски вагонни депо 80 сага.

Царех ба слесараш Анохин Виктор, Амелин Николай, Эздиев Муса, Алиев Лом-Али, вагонний осмотарщикаш Лапшин Николай, Евлаев Веса, Новиков Константин, кхыбараш а.

ХIанз, пятилетка диълагIча, къоастамбеча шера декхараш ханал хьалха кхоачашдара социалистически яхье юкъе а баха хьинаре къахьегаш ба вагонникаш.

* * *

Гудермесера Прохладни ший ханнахьа дIаккхачийтар Истамулов Султана кулгалдеш йолча бригадо 4600 тонн мухь тIабола состав. Цигара Гудермесе нормах совгIа 1330 тонн мухь тIабола состав йоалайир. Цу рейсагIа 800 килограмм совгIа дизельни доагор кходир цу бригадо.

Иштта дика рейсаш йир Довбыш Григоре, Потемкин Виктора, Глущенко Васило кулгалдеча локомотивни бригадаша.

Укх деношка цу машинисташта «1973 шера социалистически яхье котало яьккхар» яха значок еннай.

* * *

Дукха ха я бригадир Арапиев Нурадин грозненски машиннаькъа тIа къахьегаш вола. Хьинаре къахьегамо, тешаме новкъост, дика организатор волаш воаз из новкъосташта.

Ший дика къахьегам бахьан долаш дукхаза а арчан премешца, совгIаташца, сийлен грамоташца белгалваьхав Н. Арапиев.

Укх деношка цIаьхха а дог гIоздоаккхаш хоам хинаб коммунистически къахьегама ударника Арапиев Нурадина: «1973 шера социалистически яхье котало яьккхар» яха значок еннай цунна.

Г. АНОХОВ.

ХИМИКАШ БIУБЕННА ДIАХЬАЛХА БОЛХ

СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината коллективо товарни продукцена реализаци яра дIадахача шера план ханал 12 ди хьалха кхоачашйир. Цул хьалха хиннача шерарчул 5,5 процент дукхагIа арахийцар товарни продукци, хIаьта къахьегама овсарле 7,8 процент лакхъелар. Дикка дукхагIа хилар арахийца культурно-бытови гIулакхаштеи коа-картеи эша товараш, 1972 шерарчул 18,3 процент дукхагIа арахийцар уж.

Пятилетка хьалхарча кхаь шера план ханал цхьа бутт хьалха кхоачаш а еш, планал совгIа арахийцай 9,5 миллион сома маьха товарни продукци. Цу шерашка арахеца продукци 17,4 процент дукхагIа хиннай, хIаьта культурно-бытови гIулакхашта лаьрхIан коа-карта эшеи товараш 2,4-зза дукхагIа хилар. Къахьегама овсарле планагIа 22,3 процент лакхъезача 27,4 процент лакхйир.

Уж толамаш даха тха вIаштIехьданнад технически прогресс яран производства экономически эффективность лакхъяран йола КПСС XXIV съезда решенеш кхоачащ а еш хьинар кхо ца деш тха химикаща творчески къахьегарах. ДIадахача цхьан шера кердача техникеи йоккхийча организационно - технически мероприятейи 25 задани кхоачашъяьй оаха. Шера паччахьалкхенна баь пайда 700 эзар сом да. Рационализаторски болх дикагIа вIаштIехьбаккхарах «Грознефтехимзаводы» объединене предприятешта юкъе хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьайоагIа тха комбината коллектив. Соаха кийч а яь цо производствана юкъейинхьар 754 рационализаторски предложенни 20 изобретении. Цар цхьан шера паччахьалкхенна баь пайда ши миллион совгIа сом да. ДикагIбола рационализатораш лоархIаш ба лабораторе начальник А. Н. Костюченко, слесарь П. А. Майбородов, № 17-18 йолча цеха начальника заместитель Р. А. Тихомирова, № 15 йолча цеха аппаратчик В. И. Зюзин, ремонтно-механически цеха слесарь И. П. Саенко, кхы дукхха бараш а.

Iилман-технически информацера мероприятешка хьажа а хьежа уж Iомаяран хьакъоастаяран даькъе дукха балхаш даьд комбинате. ДIадахача шера иштта хьакъоаста а яь производствана юкъейинхьар шера 298 эзар сом пайда беш йола 139 мероприяти.

Дукха балхаш даьд химикаша арахеца продукци дукхагIа хилийтаран паччахьалкхен дикала Знак йола продукци дукхагIа хилийтаран. Цу гIулакха тIаерзаяь дукха организационно - технически мероприятеш чакхъяьхар. Цо торо хилийтар производственни процессаши технологически схемаши эргаяха, арахецача продукцена тIахьожам лоаттабелга тоаде. Соахка тха комбинате арахецача шин продуктана — ацетонаи альфаметилстиролаи паччахьалкхен дикала Знак елар.

Арахеца продукци дикагIа хилийтара даькъе тIанйца социалистически декхараш тIехкхоачашдир. Паччахьалкхен Знак а йолаш арахийца фенол тIанйцача социалистически декхарех лаьрхIачул 77 процент дукхагIа хилар, ацетон — 3,7-зза. Дуккха дикагIа хиннад арахеца полиэтилен а. Лакхарчеи цхьоалагIчеи сортагIа арахийца полиэтилен 87,2 процент хилар, тIанйцача декхарех арахеца дезаш хиннар 68,5 процент мара йоацача. Цудухьа доазол арахьа дIаухийта тайп-тайпара продукци а дукхагIа хиннай. Соахка комбинате дерригa арахийцача фенолах 31,8 проценти ацетонах 19,5 проценти доазол арахьарча мехкашка дIадахьийтар.

Къахьегама овсарле лакхъяра дукха балхаш даьд № 15 йолча цехе. ВIашагIа а елла болх бе йолаялийтай бедалах увш йола хIамаш дIа а йоахаш из цIенъяра лаьрхIа узел.

Комбинатерча № 16 йолча цехе централизованни хьисапе шихташ йIоахъе йолаяларах къахьегама овсарле 5 процент лакхъелар, кхычахьа пайда эца йиш йолаш мукъаялийтар 18 аппарат, эргаяьккха хийцар технологически схемаш, ремонт ярга дIайода ха шера 2 эзар сага-сахьат кIезигйир. Реконструкци яьй окислене колоннана, из бахьан долаш цун мощность 25 процент лакхъелар. Демистер цига вIашагIйолларо кIезигйир цехера эене йола газ, вIаштIехьдаьлар шера 100 тонн изопропилбензол кходе.

Цу тайпара йола мероприятеш чакхъяьхай фенол арахецача № 17-18 йолча цехе, полиэтилен арахецача № 131 йолча цехе, кхыча цехашка.

Дукха болх баьб контрольно-измерительни приборийи автоматикаи служба коллективо. Спирт автоматически лоаттадергдола схема юкъейоалаяьй № 32-111 цехе.

Вай мехкарча тхаяр санна йолча предприятейчул дикагIа да тха технико-экономически хьокхамаш. Цхьан сома маьхерча продукцега дIадодар 55,5 кепиг мара дац.

Уж толамаш кхы тIа а лакхдеш пятилетка диълагIа, къоастамбу шу чакхдаккхара доккхий социалистически декхараш тIанйцад комбината коллективо. Уж декхараш толамца кхоачашдара, чакхъяха лаьрхIад цхьайола мероприятеш, цу даькъе вIашагIйоллаш я № 15 йола ректификаце агрегат, караерзаеш я пирализа боккха низ бола пийшк.

ДIахо а дукхагIа хилийта лерхI арахеца халкъа эша товараш, шеръе лерхI цун ассортимент. ПолиэтиленагIа изделеш арахецара пхе шера план укх шера 50 процент тIеххоачашъе лерхI химикаша.

Производства технологи тоаярах, энергоресурсаш кхоеш дIаахийтарах ши процентал чухьнахьа йоацаш кхоергъя электроэнергии йIовхала энергии. Рационализаторски предложенеи изобретенеши производствана юкъеккхаьарах паччахьалкхенна кходергда 750 эзар сом.

Производственно - техническии лаьрхIа йолчен курсашка шоай квалификаци лакхъергъя 1,5 эзар гаргга болхлочо, 150 инженерно-технически болхлочо, гIулакхерча наха.

Комбината болхлой культурно-бытовой хьалаш дIахо тоадара укх шера хьалъяь а яьккха эксплуатаце дIалургъя 400 моттиг йола общежити, берий комбинат хьалъяра хьахийцача еррига средстваех бизза пайда эцаргба. Махкетера салаIара база тоаяра балхаш дIахо дергда.

Каст-каста тхо долча баьхке тха опыт Iомаеш хул вай мехкарча химически предприятей викалаш. Февраль бетта тхо долча баьхка хилар ВЛКСМ 40 шу дизара цIерагIча синтетически спирт арахеца Уфимски завода викалаш. Дукха пайдане хIамаш дайзар царна тха комбинате. Иштта тхо а хул вай мехкарча химически предприятешка дахе цар опыт йовзаш.

Башха-дика толамаш доахаш дIадоладаьд тха комбината химикаша нийслагIча пятилетка диълагIа, къоастамбу шу. Продукцена реализаци яра шин бетта план 102,1 процент кхоачашъяьй цар. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 101 процент кхоачаш а еш, соахка хьалхарча шин бетта хинначул 6,6 процент лакхъяьй из.

Керттерча цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай А. В. Кудринский, П. А. Ширяев керте латтача цехий коллективаша. ГIонна йолча цехашта юкъе хьалха латташ я А. Ю. Брук. И. П. Савченко керте латтача цехий коллективаш.

Комбината кулгалхоша партийнии профсоюзнии организацешца цхьана шоашта хьалхашка оттадаь декхараш да дIахо а резервaех дукхагIа пайда эцара, производства эффективность лакхъяра болхлошта юкъе беш бола массово-политически болх дикка тоабе.

В. СКРЕБНЕВ,
Грозненски химически комбината экономически дешашта вола директора заместитель.

Дикача хьоккамашца дIадоладаьд пятилетка диълагIа, къоастамбу шу Грозненски «Транюмаш» завода механически цеха коллективо. Продукци дукхагIа арахецара, из дика хилийтара тIехьа яьржача социалистически яхье хьинаре дакъа лоац токара Мудаев Лаьчас. Дуккха шерашка болх беш хьавоагIача цо дика кайоалаш болх бу чоалханерча станокий агрегата тIа. Ден нормаш 130—140 процент кхоачашъю хьалха латтача токара.

Производствера мукъа ваьна ха юкъарча вахарера дешаш къоастадеш дIахьу профсоюзни цеховой комитета член, Старопромысловски райсовета депутата Л. Мадаева.

СУРТА ТIА: хьалха латта токарь Л. Мадаев.

Т. АРЧАКОВА сурт.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 26 март, 1974 шу.

УЛУВ ДИКА НОВКЪОСТ ХИЛЧА

ДИКАЧА НАХАХ

Укх пятилетка цхьаьккха шу дIадахийтадац Грозненски района «Грозненский шурий» совхоза дикагIйолча доаркас Шамиева Залпас ше леладеча доахангара шура яккхара социалистически декхар кхоачаш да деш.

ХIаьта дIадахача шера план 2000 килограмм хиннача хIара кхоабача Iаттагара 3564 килограмм шура яьккхар цо, тIанийца социалистически декхар дукхха тIеххоачаш а деш.

Шамиева Залпах, цун вахарах, балхах дувца дийхар аз совхоза кхоалагIча отделене шурий-товарни ферма заведующега Умалатов Жапарага.

Низ кхо ца беш къахьегача нахa мара карагIдалац дика толамаш даха. Царех я тха Шамиева Залпа. Ше хьабеш бола болх безаш хилар бахьан долаш цунца бувзам бола доархIаме а лоадамбоацаш да аьнна хеталуш дола а деррига гIулакхаш цхьатарра дика кхоачашду цо. Цудухьа лакха хьоккхамаш а гойт. ХIаьта балха опыт миштa Iоайир, мел халонаш ла йийзар, кхычох Залпас ше дувцаргда шоана,— аьлар Жапара.

Дукха хIама ца эшаш ткъаь итт шу ха я Шамиева Залпа хьайбаш леладеш йола. Царех яьхайтта шу «Грозненский шурий» совхозе къахьегаш даьккхад.

Эггара дикагIа дагадоагIа Залпана ше болх бе йолаенна хьалхара шераш. Атта дацар уж. Цхьаккха тайпа механизаци яцар ферме. Хьайбашта докъар диллара, хий моладара, чура нувхаш, кхо арадаккхара балхаш кулгашца деш дар.

Хала дар цу хана кхувш йоагIаш хиннача йоIа хьалхарча боргIалашца сецца хьал а гIерташ, боад къовлабаллалца са ца лоIаш доаканна Iунал де, уж детта.

Болх чакхбаьлча кагдеш санна чIоагIа лазар кулгий пIелгаш, дегIа маьженаш.

— Къона я, дегIаца дукха низ а бац, могаргдац цунна ферме дукха болх бе, дIагIоргья, — оалар цхьайолча доаркаша Залпах къамаьл доладелча.

Залпа халонех кхераш йоацилга, балха тIерен ше дIадоладаьр, дагалаьцар кхоачашдара хьинар кхо ца деш къахьега кийчен йолга гуш, цудухьа цунах дика доярка хургхиларах тешаш бола доаркаш а бар ферме. Залпай болх аттача баккха гIерташ дикача хьехамашца, гIулакхашца цар цахаддаш новкъостал дора цунна.

— Болх бе дIайолаеннача хана каст-каста хьежар со доаркаша цхьан дийнахьа яьккха шура дIаязъеча графика тIа. Геттара халахетар сай тайпан цIи ферме эггара кIезигагIа шура яьккхача доаркай тайпан цIераштa юкъе нийсъелча. Из бахьан долаш цхьайолча хана нахa бIаргагургйоацача моттиге дIа а лачкъе елха а елхар, — дувц хIанз Залпас ше болх бе дIайолаенна ха дагалувцаш. Цкъа, графика тIа сай тайпан цIи юха а тIеххьарча мугIарашка лаьттилга бIарга а дайна халахийтта маьлхара латтача сона хьатIа а ена:

— Халахетий? ХIана дац, сагота ма де, цIаьхха баьккхабац толам хIанз ферме дикагIйолча доаркаша а, хьайна карагIа ца доалачох эхь а ца хеташ дукхагIа дагаювл хьо опыт йолча доаркашца. Цар дукха пайдана дола хьехамаш дергда хьона, — аьлар сога соца болх беш хиннача ферма дикагIйолча цхьан доаркас.

Йоккха говзал йолча доаркас шийна хьийххача тайпара кхычар дечунга хьежа яьлар Залпа. Кастта кхетадир цо шура алсамъяаккхара новкъарло еш дола ше балха тIа дувлийта цхьа гIалат.

ХIага группе дукхагIен кIезигагIен шура луш дола доахан да. ДукхагIа шура луча доаханна дукхагIа дIадех, дуъ доакъар. Из кхета а ца деш дерригача хьайбашта цхьатарра доакъар дуллар Залпас. Цудухьа цхьадараш меца дусар, хIаьта шоллагIчар дIа ца дуаш юхе доакъар дутар. Ца дуаш дисa доакъар кхы пайдана доацаш дар санна дIакхоссар.

— ДукхагIа шура лучарна дукхагIа а дуллаш кхаба хьажа езар хьо доахан, — аьлар цкъа Залпайга цхьан доаркас.

Баьча хьехамга хьежжа кхаба йолаелар Залпа шийн группера доахан. Даьр лоадамбоацаш хIама да аьнна хеталора, цхьабакъда дика тIакхийтар доахангара йоаккха шура.

Цу тайпара хьехамаш деш дика толамаш доахаш къахьегa, балха говзал Iоае доккха новкъостал дир Шамиева Залпана цуна болх беш, цунах дика болхло хургхиларах тешаш хиннача доаркаша.

Цу хана денз дукха ха яьннай. Бакъда из ха йиц а ца еш шийн низ дIакхоачар ду Шамиевас шийца болх беча къонача доаркашта херка професси езаллийта гIерташ, балха опыт Iоаяра новкъостал деш.

Дукха къона доаркаш ба хIана «Грозненский шурий» совхоза кхоалагIча отделене шурий-товарни ферме дика хьокхамаш гойташ къахьегаш. Доаркай говзал караерзайрах, шоаш доахача толамех эггара хьалха Шамиевна баркал оалаш ба царех дукхагIбараш.

Халонех ца кхераш, къахьегама тIера йолаш, хьалхашка оттадаь декхар толамца кхоачашдара деррига шийн хьинар, Iомадаьр оарцагIдаьккха болх бе ховш хиларах доккха сий ду ферме къонача доаркай Гашкаева Галяй. ХIаьта эггара хьалха Галя болх бе Iомаяьр, доарка говзал караерзае цунна новкъостал даьр Залпа я.

Ферме енача хана дукха хIама ховш яцар Галина. Цудухьа вокххагIвола новкъост, хьехам бала кийча саг эшар къонача йоIа. Галинайна цу тайпара саг хилар Залпа.

— Гуча ма яха Залпа къонача хьай говзала «къайленаш». ТIехьаьтаргья хьо цар кастта, — оалар Залпайга бегаш беш санна цхьайолча доаркаша.

— Хьесархочоа эггара йоккхагIйола дегагIоазле я ца хьалкхеваь саг, дешархо вахаре дика толамаш доахаш дIаволалой. Иштта хетаргда сона а нагахьа санна аз сай говзал дIалуш Iомабеча мехкарех дика доаркаш хилча, уж сол хьалхабаьлча, — аьле елаш жоп лора Залпас шийга цу тайпара хабараш дувцачарга.

Сага дикадар хилча дика хетача нахах я Шамиева.

Цудухьа новкъосто толам баьккхача из толам ше баькхача санна дог раьза долаши хоадахеташи хул.

ДIадахача шера ферме яьржача социалистически яхье хьалха яьлар Гашкаева Галина. Ферме массарел дукхагIа шура яьккхар цо хIара кхоабача Iаттагара. Эггара хьалха дег тIара Шамиева Залпас ловца баьккхар цунна.

ЧIоагIа раьза хилац Залпа совхоза, ферма рузкъа кхо ца деш моттиг гучаяьлча, доаркаша шоай балха декхараш лерттIа кхоачашдеш ца хилча.

Цкъа укх тайпара сурт бIаргадайра сона, — дувц Умалатов Жапара:

— Доахана доакъар а дилла цхьан моттиге гул а бенна хабар дувцаш латтар массехк къона доарка. Цар доахан латтача юхе гIолла тIехьайоалаш хьашкара доахана хьаракхийса лаьтта улла силос бIаргаяйра Залпана дукккача моттигашка.

— ГIулакх дац оаша леладер, мехкарий, — бехк баьккхар Залпас раьза йоацаш.

— Фу хиннад хIанэ? — цецбаьлар доаркаш.

— Мишта фу хиннад? — Лаьтта улла силос бIаргагаций шоана?

— Оаха фу дергда, доахана шоаш из хьашкара хьаарахкувсаш хилча? — жоп делар вокхар.

— Мишта фу дергда? Хьа а лохьаь юха а хьашка чуюлларгья-кх. Шин-кхаь минута балла болх мара мичаб из. Хаций шоана хIана, доахан чусоцадаь лоаттадеча хана доакъара, къаьстта силоса кхомбар мел лоархIаме да боахама?

Эхь хийттача мехкараша цу сахьате юстардаьккхар шоаш нийсдалийта гIалат. Цу хана денз гуш дац ферме лаьтта Iоккхесса улла доакъар. Доахан цIена ца леладарах е ханнахьа ца кхабарах, ца деттарах бехк беш доаркашца цу тайпара Залпай къамаьлаш хинна кхы а дукха масалаш доаладе йиш я.

Дукхача шерашка дика толамаш доахаш хьаьнала баьча балха боагIа мах а баь партеи правительстван лакха совгIат — Ленина орден еннай Шамиева Залпана.

КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарала а «1974 шера лаьттанцарен хьайбашкарен продукташ яхари кийчъяри духьа юрта боахама болхлоша лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьа» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК баьча соцама а жоп луш укх шера хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIара 3500 килограмм шура яккха декхар тIанийцад Шамиева Залпас.

Ше денна дош толамца кхоачашде гIерташ укх шера хьалхарча дийнахьа денз хьинаре къахьег цо. ХIаьта дика хьокхамаш гойташ хьа а йоагIа. 6 март тIакхоачаш Залпас кхоачашъяьй шура яккхара хьалхарча квартала план. ХIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача 450 килограмм шура яьккхай цо.

М. ХАМАТХАНОВ.

ХЬИНАР АЙДЕННА БОЛХ БУ

Дика хьокхамаш доахаш дIадоладаьд ер шу Наурски района хьайбаш леладераша. ДIадахача шераца нийсдича дуккха дукхагIа я укх шера хьалхарча шин бетта цар яьккха хьайбай продукци. ДукхагIа екхай из паччахьалкхенга а.

Иштта, шин бетта хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача 296 килограмм шура яьккхай. ХIаьта дIадахача шера хьалхарча шин бетта яьккха хиннар 291 килограмм яр. Дулх дIадахача шера шин бетта даьккхачул 160 центнер дукхагIа даьккхад. ДукхагIа да доахана даь Iаьсий а. ДIадахача шера шин бетта 19 мара даь хиннадене укх шера январи феврали беттaшка 23 Iасилг даьд.

Хьайбай продукци яккхараи из паччахьалкхенга йохкараи дIадахача шера яьржа хиннача яхье котало яккхарах КПСС Наурски райкома, райисполкома шоашта енна карара кара лу ЦIе байракх йоагIаш еннилга, из толам дагагIаш доацаш баьккха ца хиннилга хьахьокх «Комсомольский» совхоза шурий-товарни ферма къахьегамхоша шоаш укх шера доахача хьокхамашца. Шин бетта хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача 342 килограмм шура яьккхай цу ферма доаркаша. Районе эггара боккхагIа хьокхам ба из. Цу гIулакхо торо хилийтар паччахьалкхенга шура йохкара кхаь бетта план а дукха тIехкхоачашъе.

Района доаркашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхарен шоллагIен моттигаш дIалоац цу совхоза доаркаша Медиева Маккаси Ахмадова Хадчатеи. Масала Маккас хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача 620 килограмм шура яьккхар шин бетта, хIаьта Хадчата — 587 килограмм.

Ханал хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенга шура йохкара хьалхарча квартала планаш Ленина цIерагIча, «Советская Россия», «Победа» яхача совхозашкарча хьайбаш леладераша а.

Къаьстта дувца безам ба са «Терский» совхоза хьайбаш леладарех, цар доахача толамех. Хьайбай продукци йохкара хIара шера паччахьалкхен декхар тIадусаш хьабоагIа из боахам. Бакъда къоастамбеш дола шу доладеннача хьалхарча беттaшка санна цар дIахо а къахьеге из кхоачамбоацар нийс ца дала мег дIахо йодача хана.

ДIадахача шера хьалхарча шин бетта яьккхачул 64 килограмм дукхагIа шура яьккхай укх шера январи феврали беттaшка совхоза доаркаша хIара кхоабача Iаттагара. Паччахьалкхенга ехкар 580 центнер дукхагIа хилар.

Хьайбаш леладерий болх къаьстта дика вIаштIехьбаькхаб заведующи Тураев Муцу волча шоллагIча отделене шурий-товарни ферме.

Ха тIехьа ца йоахаш лаьрхIача дийнахьа итог ю ферме доаркашта, бежа Iушта, кхыча болхлошта юкъе яьржача социалистически яхьа. Яхье котало яьккхача болхлочоа кара кара теля цIе вымпел, ахчан преми лу. Социалистически яхьа итогах ферме аракеначa бюллетена тIа язду.

Боккха теркам тIабоийт ферме къахьегамхой интернациональни кхетам болаш хьалкхебара, шира замах юхедисача нийрчача гIулакхашца къовсам лоаттабара. Цу дешаех лаьца ферма болхлошца каст-каста беседаш чакхйоах ферма заведующе коммуниста Тураев Муцус, политинформацеш еш Капустино яхача хуторерча библиотека заведующе комсомолкас Ибакова Халипата.

Цу деррига гIулакхаша дикка айяьй ферма болхлой къахьегама овсарле. Цун тешал ду хьокхамаша а. Шин бетта хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача 313 килограмм шура яьккхай ферме, районе цхьан кхоабача Iаттагара яьккхачул 17 килограмм дукхагIа.

Доккхий декхараш латт укх шера района хьайбаш леладерашта хьалхашка. Халкъа боахама планагIа дIадахача шера дехкачул 1500 центнер дукхагIа дулх дохка дезаш ба, хIаьта шура — 4780 центнер дукхагIа.

Уж декхараш толамца кхоачашдара торо луш йола керда резерваш лахара нах оарцагIбаха цахаддаш йоаххо е еза района колхозий, совхозий кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша.

И. ПЯТИРУБЛЕВ,
КПСС Наурски райкома инструктор.

ДАЬТТА ДИКАГIА ХИЛИЙТАРА

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачаш а еш Грозненски маслозавода болхлоша тIагIертта къовсам лоаттабу араеца продукци дикагIа хилийтара. 1972 шера араеца хинначул дукха дикагIа да цига араеца ганарий даьтта. ХIанз из даьтта ГОСТ-а маяххара да. ДIадахача шера араеца продукци во я аьнна цхьаккха рекламаци кхаьчаяц.

Дика а сийрдагIа а да араеца даьтта. Цунца увш йола фосфориташ кIезигъеннай. 1972 шера даьттаца уж увш хулар 0,48 процент, хIаьта 1973 шера 0,44 процентага кхоачаш кIезигъелар. ХIаьта ГОСТ-а маяххара хилча 0,5 процент хила йиш йолаш я уж.

Белгалдаккха дезаш да уж производственни хьокхамаш шишегIа хьахинна ца хилар. Из хьахиннад производстверча массайолча участкашка технологи нийса лелаярах, заводской лабораторе болхлоша хIараненгара доагIар цIенхаштта дIалехаш хиларах.

Хьалаьккха даьтта емкостанна лоаттадаро а дикагIа хулийт из. Ганараш чакхдоаха сезон чакхъяьлча инвентаризаци йолча хана 1972 шера емкостанна даьтта даьтта 56 тонн хилар, хIаьта соахка емкосташка цу хана латташ хинна даьтта 19,8 тонн хилар. Ганарий даьтта дикагIа хилийтара доккха новкъостал хилар из цIендара йола экспериментальни система юкъейоалаярах а.

Маслозавода араеца продукци вай мехка дIаяхача из Iаш доазол арахьача мехкашка а дIахьа. Из дикен тIехдикен хилар бахьан долаш каст-каста премеш тел завода коллективана.

Даьтта доаккхача хана из кIезигагIа доаргдолаш дукха балхаш ду заводе. Цудухьа дIадахача шера предприяте болхлоша яхьдар 2,1 тонн даьтта. Ганераш хьачу а цига уж доатIача хьесапе докъадарахи чакхдахарахи кхачан промышленноста Къилбаседа - Кавказа управлене царна елар ахчан преми. Араеца продукци дикагIа хилийтара даьгье хьинаре дакъа лоац завода рационализатораша а. Духхьал дIадахача шера цар кийч а яь производствана юкъейиьаьча рационализаторски предложенеша шера паччахьалкхенна баь пайда 6400 сом да. Из болх дика вIаштIехьбаьккхарах Къилбаседа - Кавказа управлене завода коллективана елар хьалхара преми.

ДикагIбола рационализатораш доархIаш ба слесарь, завода партийни организаце секретарь Б. И. Николаев. 11 рационализаторски предложени кийчйир цо совкха. Иштта дика рационализатор лоархIаш ва вокххагIвола электрик В. М. Парин. Цо йиъ рационализаторски предложени кийчйир дIадахача шера. Духхьалцун цхьан рационализаторски предложене 750 сом пайда бир.

Хьинаре къа а хьегаш социалистически яхье хьалха латташ хиларца завода коллективо чIоагIа лоархIаш сийдеш ба къахьегама ветеранаш вальцовщик П. И. Шубин, прессовщица С. П. Маслова, слесарь А. Х. Магомадов, кхыбараш. Шоай новкъосташта хьокхам телаш къахьегаш ба къона специалисташ прессовщица М. А. Лепулжина, вокххагIвола инженер - механик Л. Джандаров, сушильщица Ш. Асуева, кхыбараш. Царна массанена еннай «1973 шера социалистически яхье котало яьккхаьяха сийлен значокаш.

И. МАЙТАК,
Нохч - ГIалгIай ЛТН вокххагIвола инженер.

ПУСКОВОЙ ГIИШЛО ХЬАЛЪЕЧА

ЙислагIча пятилетка дегIалагIча, къоастамбеча шера хьалха дIадахача шерашка санна «Чечингсельстрой» тресте гIишлошъеча организацешка социалистически яхье хьалха латташ я Висаитов Мурат керте латтача № 921 йолча дIа-юха лелача механизированни колонна гIишлонхой коллектив. ГенподрядагIа гIишлой - монтажни балхаш лара хьалхарча шин бетта план 104 процент кхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа цо даь балхаш 16 эзар сома махка да. Шоай низаца гIишлонхо ира хьокхамаш кийча дикагIа да цуп. Шин бетта заданеш 128,8 процент кхоачаш а еш, планал совгIа цо чакхдаьха гIишлон балхаш 79 эзар сома махка да.

Укх тIеххьарча хана дукха лоархIаме гIишлон объекташ хьалъяь а яьха эксплуатаце дIаеннай дIа-юха лелача механизированни колонна гIишлонхоша. Царех я № 1 йолча шурий совхозера бархI бIаь бежана лаьрхIа комплекс, 12 квартирен 70 квартирех йола ши цIа, хIанз хьалъяь а яьнна кастта эксплуатаце дIаяле кийчъеш я «Гипросельхозстрой» института производственни корпус. Уж ерригa гIишлош паччахьалкхен комиссе дикен тIехдикен оценка а луш йиллача ханал хьалха эксплуатаце дIаеннай цар.

ХIанз ПМК гIишлонхоша хьалъеш латтачарех эггара лоархIамегIа йола гIишло я Грознерча Мичурина цIерагIча поселке хьалъеш йола № 13 йолча профессионально - технически училища комплекс. «Чечингсельстрой» треста эшаш бола тайп-тайпарча професех бола гIишлонхой кийчбара йола дешара база я из. Мичурина поселке дIакхачалехьа гаьннара хьежача гуш я хьалъетта а яьнна тхов тIабахийта латта училища дешара корпус. Диъазза вIаштIара яьча цу дешара корпусе дешаш хургва 600 саг. Цу здане чу я хургболча гIишлонхошта мел эша лабораториш, мастерскеш, дешара кабинеташ. Цига я астрономически, географе, кхыйола кабинеташ. Иштта цига я спецтехнологе, штукатурни, малярни, плотнически, кхыйола помещенеш. Соахка мад бетта мара гIишлон балхаш дIадоладьлац цига, цхьабакъда ханал дукхха хьалха ю хьалъяь а яьнка хIанэ сихдена отделочни балхаш деш да дешара корпусе. Дика кийчъеш латт цу здание чуьра йоккха, спорта читальни зал.

Дешара корпуса юхе хьалъеча здание чу хургья столярни цех, столярашта лаьрхIа йола мастерски, окраски отделени, корпаш, кхIараш вIашагIдеана помещени. Лоацца аьлча бахьачо бола гIишлонхой - профессионалаш кийчбара мел эша хьалаш долаш хургда цига.

Хьалъетта йолаш латт шовза вIаштIара яь общественно-бытовой блок. Цига хургья хургболча гIишлонхошта чIоагIа эшаш йола спортивно-гимнастически зал, актови зал боккха столови, кхыйола помещенеш.

Дешара доштэбаьча хана цIаахa ца безаш дешара корпуса лалла хьалъеш латт 400 моттиг йола диъазза вIаштIара яь общежити. ХIанзарча хано дIамалеххара кердача тиагIа хьалъеш я из. Общежити йийкъа хургья иттитт сага лаьрхIача ячейкашта. Цу чу хургья душевой, дIайхея шийлен хий. Иштта общежите хургья парикмахерски, химически, лора кабинет, барзкъаш дутташи докъадеши йола помещени.

Из лоархIаме комплекс паччахьалкхен планагIа 1976 шера мара эксплуатаце дIаяла езаш яц. ХIаьта ПМК гIишлонхоша дош деннад из комплекс пятилетка пусковой объект а лаьрхIа тIадоагIа шу чакхдаллалехьа из эксплуатаце дIаяла. Шоай дош цар диеза кхоачашдергхилар къаьста хьахьокх ханал кхоъ-биъ бутт хьалха бувлаш цигара гIишлой - монтажни балхаш чакхдоахаш уж хиларо.

Цхьа дезал санна барттайна хьинаре къахьегаш я цига Хасав-Юртара Закирьяев Iаьла керте латта отделочникий, Назрановски районера Сурхо тIарчен Экажкъонгий - Юртарчен нахах латта Точиев Мовлий комплексни бригада, иштта Джамулаев Iусама, Закриев Аюба кулгалду каменщикий бригадаш. Царна юкъе а белгальяьнна дика къахьегаш я Точиев Мовла, Закриев Аюб керте латта бригадаш. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 160—170 процент кхоачашъю цар. ХIанз июнь бетта чотах къахьегаш я уж.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) комплексни бригада бригадир М. Точиев, цу бригадера дикагIбола каменщикаш Хь. Богатырев, И. Цороев, Къ. Арапиев.

И. ПЛИЕВА сурт.

КЪОНАЧА ГОРОДА ДА

ЙислагIча пятилетка шерашка вай мехка сихача темпаегIа дегIаухаргья йоккха йоаца 500 город. Шерлургья цар индустриальни база, тIа-тIа дукхагIа хьалъергья цига чуIа моттигаш, коммунально - бытовой предприятеш.

Уж башхалонаш мишта хьахьоккхарья хьалъеш латтача города бIаргчача проекта тIа? Хьан белгалдергда цун хургдола сибат? Мишта хургья дегIайоагIа город?

Цу хаттарашта дала жоп лехаш «Ленгипрогор» яхача института болхлочов, Ленинграда юхе дегIаухача Кириши яхача йоккха йоацача города керттерча архитектора Лысогорский Дмитрена тIавахав АПН корреспондент.

— Кхоачаш итт шу а дац,— йоах Д. Лысогорске, — Сийлахь - боккха Даьхен тIема шерашка гитлеровски гIаьрахоша йоагаяь юрт иллача моттиге Кириши хьахинна. Городилг хьалъэттай йоккхача энергетически комплексана гаьна йоацаш.

Керда промышленни центр хьалъеча хана юкхьанца денз дIаболабелар ленинградски архитектораш, хIаьта ватмана листагара лардашка кхаччалца бола никъ эггара лоацагIа бар — хано сихбора гидрогIишлонхой. ХIанзле а 33 эзар саг вах Кирише.

МоллагIча дегIайоагIача города проекта заказчикаш дукха хул, хIаьта цудухьа цхьа Кириши хинна Iац ужжаморгаш — дукхагIча хана массехк итташ хул. Белгала аьлча, уж я укхаза хьалъоттае лаьрхIа йола промышленни предприятеши организацеши. Бакъдар аьлча, лерхIараш цхьатареи хьашташ бе-беи да цар. Цудухьа цхьа кхерам боалл укхаза. Предприятеш дIанийсъяралц шеръяралц совгIа, эггара хьалха чуIе цIенош эш промышленни фирмашта. КIезигагIа бала ба царна, масала, пречечней е кинотеатрий, вокх микрорайонашка хIаьта а.

Город комплексни боарамех хьахулга вIаштIехьдаккхара йоагI-йоагIача тайпара объекташ хьалъяйтаргйола хаьдда цхьа кулг эш. Заказчиккий хьашташ вIашагIтохаши кхоачашдеши йола бIарча цхьа центр эш. Из дакъа кхоачаду къахьегамхой депутатий моттигерча Совета.

Совето хаьдда мишта цийсду дукхагIча даькъе шийна кара йоацача массе тайпарча предприятей хьашташ?

— Тхо ма хулла юкъе гIорт, — яхаш дувц къонача города исполкома председателя заместителя Амбросов Николая, — промышленни предприятеш йоагI - йоагIача дIанийсьяра, фон хийи цIена лоаттадара йоаххо а еш. Из бахьан долаш ерригa производственни комплексаш юстара, чуIа цIенош дагIачара гаьнагIа хургйолаш хьалъю, хIаьта предприятешка хийи фон цIендергдола низ бола гIирсаш уттаду. Масала, тха городской Совето еннача предложенегIа къаьстта шоай тайпара отстойникаш дикка алсамъяьхай мехкдаьтта чакхдоахача заводо. Волхов яхача додача хи чу цIендаь даьнна хий мара чухецац...

Заказчикашка моллагIа объект хьал ца яйта а йиш я моттигерча Iаьдалашка, цагахьа санна город комплексно дегIайоалаяра генеральни план е гонахьара среда лорадара нормаш цо телхайой. Бакъда, Кирише цу тайпара моттигаш хиннаяц.

«Города дай» — оццо маIан долаш дешаш да. Киришера керттера професси — болхлой. Уж ба Совета депутатий кхаъ даькъах ши дакъа а, хIаьта тIехьа тIайоагIача хана город мишта хургья эггара хьалха къоастаде дезараш уж ба. Цар уж дешаш къестаду цхьан е массехк предприяте позишеш кара а ца къестадеш, массане хьашташ теркал а деш. Цхьабакъда цу цхьан ханна хIара депутата дика хов «шийн» ведомства хьашташ малагIаш да а. Цу тайппара, юкъара дараш къаьст - къаьстачарца дикагIа нийсду.

Город «гражданства» бокъо кхоачаш йолча хIара предприяте, учреждене цига бокъонаш хинна ца Iеш, декхараш а да. Города боахама цхьа дакъа лоархIаш йола из ше цхьаь яха йиш йолаш яц. Цудухьа цо гIирсаш «шийна» хьалдеча хана массанена а лаьрхIе ду.

Промышленни предприятей ахчах городе хьалъяьй шиь профессионально - технически училища, культура Дворец, техникумий йиъ филиал хьайиллай. Къстта болх бе йолалургья наргIата зали нек ду бассейни шийца а йолаш йола спортивни комплекс — из хьалъяра цхьа миллиони ах миллиони сом гарта ахча хьахийцад мехкдаьтта чакхдоахача заводо. Городерча предприятеша ахча тел иштта саг йоалаяри яхари деаду Дворец музыкальни школей хьалъяра а. Ахча дIа юха хьежадаьри уж объекташ хьалъе моттиг къоастаяьри городской Совет яр. Из бахьан долаш юкъера дIадаьккхад планатIа доаца гIирсаш хьалделга, хIаьта из, бухсоццача кхаьчача, массанена а аьттув болаш хул.

«Ленгипрогор» яхача институте къонача города даьйх оал: «Кириша дикача бе йоалл». Кирише проекта авторашдукха ба. Цхьабакъда город дегIайоалаярца ювзаенна ерригa проблемаш къестаеш йола бIарчча цхьа центо, ерригача организацейи службайи гIулакхаш вIаштIехьдоахаш йола керттера штаб хьалхагIа а санна къахьегамхой депутатий городской Совет я.

Юрий КИРИЛЛОВ.
(АПН).

ХАЛКЪА РУЗКЪА ЛОРАДЕРАШ

Дика чакхдаьккхар пятилетка дIадаха кхоалагIа, хоадамбеш дола шу «Горскнефть» НГДУ коллективо, шийн социалистически декхараш кхоачашдир, планал тIех 24,2 эзар тонн мехкдаьтта даьккхар, 600 эзар сом гаргга заданел совгIа пайда бир.

Уж толамаш доахача диэза дакъа лаьцад цу коллектива халкъа тIахьожамхоша. Бедал, материалаш, доагор, электрически энерги, кхоара, балха ханах бизза пайда эцара тIаберзабаь боккха болх баьб цар. Халкъа тIахьожамхой центральни группас цеховойчарца 53 рейд йир, массанахьа хьожаш чакхъяьлар.

Производства резервах пайда эцара, уж лорара, кхоара секци цеховой группашца цхьана 38-эза хьежай балха ханах, транспортах пайда мишта эц, пайда эцаш йоаца металлопрокат, турбаш, тишаьнк гучадаьккхад.

Халкъа тIахьожамхой доккха дакъа доал коллективо 1580 эзар киловатт - сахьат электроэнерги, 91 гигакалорий теплоэнерги, 120 тонн совгIа условни доагор кходарах. Уж дика тIахьожаш хиларах дикна лоххенад промышленни хин 1 кубометрага, электроэнерге цхьан единицага дIададар.

АТК-4 автомобилашен тракторашен беча балхага хьежача гучадаьлар уж заказчикага ханнахьа дIа ца кхоачаш, ах сахьата а цкъаза 2 сахьата а тIехьаюсаш хилар, болх бизза кхоачаш ца бар. ХIаьта путевой листокаш оттаеча хана кулгалхоша массаза а белгалдаьхалац шофераш балха тIехьабусаш хилар. Хила йоагIача балха тIа йоацаш транспортах пайда эцаш моттигаш а хиннай. ХIаьта цига транспорта цIенхаштта учет оттаийтар, путевой листокаш оттае бокъо йола нах къоастабир, транспортах пайда эцара бокъонаш телхаерашта администрацега боагIаш бола бехк байтар.

Эльдарове мехкдаьтта тIоанашка хий чудохийташ, турбаш хеттача гIолла дукха хий Iоух аьнна хабар дера. ТIоанаш хица динамически дохалдара лабораторе начальника А. Гашенкос кулгал а деш халкъа тIахьожамхой хьежача, дийнахь - бус Iоуха хий 212 кубометр дар. РИТС-2 кулгалхой оарцагIа а баьха соцадайтар Iоуха хий.

Сахьата 20 тонн Iы йоаккхача Нови городерча районни котельне низах 10—15 процент мара пайда эцацар. ХIаьта шоай ха йиа яьнна болх беш яр кхы а тишъенна ши котельни. Царна магацар кхоачамбалла йIовхал лоаттае. Районни котельнех бизза пайда эцара, АТК, больнице, 100 сага моттиг йола общежити, нах чубаха цIенош, складаш, кхыйола объекташ йIовхалца Iалашъяра дош эттар. Халкъа тIахьожамхоша - рационализатораша оттаяьча предложенех больницан центральнии котельнеш дIоахдаь хий кийчдергдолаш а яьха, из хий Нови городе вIаухийтаргдолаш турбаш а яьхка, райсвнии котельнех бизза пайда эцара гIулакх дIадоладаьд хIанз.

Мехкдаьттен цох яьха продуктапи ца йойташ лораяра секце цеховой группашца цхьана 12 рейд йир, амбарни мехкдаьтта дIадохийташ, хьаIоадеш, нефтепроводаш ехача тIехмехкаш, Iоухаш моттигаш гучаяьлар. Цига гучадьына кхоачамбоацараш акташ а оттаеш кулгалхошка дIадайтар халкъа тIахьожамхоша, уж дIадахара гIулакх дайтар.

Мехкдаьтта паркера кхоачамбоацараш дIадоахаш халданза тIахьожам лоаттабир халкъа тIахьожамхоша, юкъарчал доацаш цар дакъа а лоаццаш тоайир Iальий - Юртара мехкдаьтта хьоIийта моттигаш.

Халкъа тIахьожамхоша - рационализатораша ГУ-2-гара ГУ-3 - га газ дIаяхийта оттаяь предложенеш чакхъяхаро йиш хилийтар 15 бетта 10 миллион кубометр гаргга газ на йоаеш соцае.

Халкъа тIахьожамхоша РИТС-2 смена начальника А. П. Крылова, смена начальника В. П. Новикова, оператораша Н. П. Кубченкос, И. В. Николаева, электрогазосварщика Н. К. Лукьянова дукха къахьийгар мехкдаьттен газ вIашагIа уш йола смесь Вознесенскерча газ чакхйоахача заводе дIадахийта лаьрхIа йола мехкдаьтта насосни центральни трапни установка хьалъеча а караерзаеча а юкъе. Из схема караерзаяро йиш хулийтаргья Iальий-Юрта йоаккхача ерригача а газах пайда эца.

Цу гIулакхаша торо хилийтар шин шера 1930 тонн гаргга мехкдаьтта ца дойташ лораде.

Боккха болх баьб РИТС-1 халкъа тIахьожамхой группас а. Болх бара пайдана йоацача яьнна насосно - компрессорни штангаш кхыча гIулакхашка дIаяхийтарах 695 сом пайда баьлар. Пайдана йоацача яьнача 5000 кубометр хулача резервуарах мехкдаьтта отстойник йир. Духхьал дIадахача шера довш дIадоалаш хина 350 тонн мехкдаьтта Iоадир цу чу.

Массанахьа бIарг кхачийта гIерт халкъа тIахьожамхой. Царна кхоачамбоацараш корадир торгови магазинашка а.

Халкъа тIахьожамхоша халданза лакхъю шоай балха говзал, знанеш. Царех дукхаа дукхагIбараш экономически, партийни, комсомольски дешар Iомадеш ба, хIаьта 8 саг пропагандист да.

Доккха новкъостал ду НГДУ парткомо халкъа тIахьожамхой группашта. ЛоархIаме декхараш латт «Горскнефть» НГДУ болхлошта хьалхашка пятилетка укх дийлагIча, къоастамбеча шера. Производства моллагIча а участке халкъа рузкъа эхьа ца доалайтар халкъа тIахьожамхой бехктокхаме гIулакх да.

1971 — 1975 шерашка 200 тонн доагор, 246 гигакалорий теплоэнерги, 500 эзар киловатт - сахьат электроэнерги кхое лерхI. Цу гIулакхага бIарг сийрда хьожаш хилар, пятилетка дийлагIча, къоастамбеча шера заданеш ханал хьалха кхоачашъяра шоай низ ца кхобеш къахьегар да тха халкъа тIахьожамхой декхар.

З. СИЗОВА,
«Горскнефть» НГДУ ПТО инженер.

ДИКАГIА БОЛА ИЗОЛИРОВЩИКАШ

ЙислагIча пятилетка дийлагIча шера керда къахьегама толамаш даькхад «Южэнерготеплоизоляция» треста грозненски участка коллективо.

Ханал хьалха кхоачашъяьй март бетта план. «Грозэнергон» Дагестанен теплоэлектроцентральашка дукха изолировочни балхаш даьд. Участке дикагIбола изолировщикаш лоархIаш ба З. Тушаева, О. Балтиев, М. Лиляева, бригадираш Н. Судоргина, А. Дагадина.

ХIанз участка коллектив Ерригсоюзни коммунистически субботнике дакъа лаца кийчлуш я.

Х .СУРУДЖАНЦ.

ЛЕР ЙОАХАРАШ

Грозненски № 12 йолча юкъерча школе дика вIаштIехьбаьккхаб хьелкхувча тIехьенна тIема - патриотически кхетам балара болх. Школе вIашагIа а елла болх беш я городе дикагIа лоархIеш йола советски халкъа тIемен къахьегамен сийлен музей. Лер йоахараша вай мехкахочун Нурадилов Ханпашний тIема доттагIчуьнца, полка партийни бюро секретарь хиннача Глущенко Яков Макаровичаца дIа-хьа къахаташ яздеш бувзам лоаттабу. Пионерий дехар кхоачаш а деш Советски Союза Турпалах Нурадиловах шийна дагадоагIараш язду цо, Цара кепатехар республикански «Комсомольское племя» яхача газета тIа.

Пионераша иштта хIане дийна болча тIема турпалашца, шоай школа чакхъяьккхачарца бувзам вIаштIехьбаьккхаб. ХIаьта тIем тIа шоай сиHош дIаленначарна е уж деша баьгIача классе, е школа музее уголок ю. Пайдане цхьаькта гIулакх а долалаьд дешархоша. Шоай шеф йолча «Автоспецоборудоване» завода исторех материал гулъеш ба уж. Завода партийни организаце секретара А. Кантарияс болхлой цIерагIа дег тIара баркал аьлар царна.

Лер йоахарий балха лакха мах баьб центральни учреждешна аI Кагирхошта тIема - патриотически кхетам луча хьинаре дакъа лацарах советски тIема ветераний комитето грамота еннай. Цу грамота тIа кулг яздаьраш ба эскара генерал П. Батови цIи хеза летчик А. Маресьеви.

Иштта № 12 йолча школана еннай советски халкъа революционни тIемех къахьегамех моттигашка лелча Ерригсоюзни похода Центральни штаба ши диплом. ЦаI — Коммунистически партен советски халкъей турпалча традицешта массарел дикагIа пропаганда ярах, хIаьта шоллагIъяр город Грозне комсомола исторех материалаш гулъярах. Шаккхе а диплома тIа кулгаш яздаьр Советски Союза Маршал Баграмян Иван Христофорович ва.

Дешархой патриотически кхетам чIоагIбара боккха лоархIам болаш я дукха ха йоацаш школе хиниа «Массе а хана хьежалба малх» яха йиъ лагIча классашкарча пионерий сбор.

Цига бераашта гойтар Берлине советски бIухочунна оттадьча памятника хьакъехьара сценарий. Цул тIехьагIа дешархошта хьалхашка къамаьл дир Сийлахь - боккхача Даьхен тIема доакъашхочо, дуккхача паччахьалкхен совгIатий кавалера Казаченко Вера Петровнас.

Бераштта ховра дукха ха йоацаш Грозне «Грознера Праге кхаччалца» яха А. М. Иванова яздаь книжка араьйнилга. Цу книжка тIа дувц Тамански дивизе тIема наькъех, 900-ча полка медицински служба лейтенантах, фельдшерах Казаченко Верах.

Книжка тIа дувц тIем тIа Верас даьча медицински гIулакхех. алаина юкъера цо цецвоаккхаш аракхихьача бIухоех, гойташ хиниача майралах, деналах. Цу тIа да Верай сурт а.

ХIаьта хIане турпал берашта хьалхашка латтар тIом болча хана бераша мишта халонаш лайнай, советски бIухоша гайтача турпалах дувцаш.

Къамаьл де доаш лу 32 шу хьалха школе дийша яьннача Даьхен тIема доакъашхочоз, 51-ча эскара батальона санитарни инструктора Подоренко Анна Петровнана. Дукха дар цун шийх дувца цун накха хоэбеча дуккхача орденехи медалехи, бакъда, цо дувц шийца дешаш а тIем тIа а хиннача кхычарех — вай мехкахоех Ткачев Александрах, Алышев Анатолех, Абаев Николаях, кхыбарех. Анна Петровнас иштта дийцар Троицки станице яьхача казачках — Кухтина Надях. Командир кIалхарвоаккхаш еннай Надя. Иштта турпалал а майрал а гойтай тIема хана советски наха.

Цул тIехьагIа берий хIанзарча иразеча вахарах дийцар школа дешархочо, районни комсомольски штаба члена Привалова Олес. Дикa дешарахи школа вахаре хьинаре дакъа лацарахи Ерригсоюзни пионерски «Орленок» яхача лагере хиннай Оля.

Школа шефство лелаеча эскара даькъа бIухочо Н. Полякова дийцар пионерашта таханарча бIухоша вай Даьхен кхерамзле мишта лораю.

Дукха аьлар цу дийнахь Даьхенах, партех, советски халкъий доттагIалах иллеш, йийшар стихаш. Берригнеша цхьана аьлар «Массе а хана хьежалба малх» яха илли. Торжественни дакъа чакхдаьлгIа «Ульянов Володяй берал» яха фильм хьеккхар.

Цу тайпара вIашагIкхетараш лер ца юташ чакхдалац. Даьхенцара, вахарцара безам кхы а чIоагIагIа хулийт цар.

А. САГАИПОВ.

Революционерашта Н. Гикалона, А. Шериповна, Г. Ахриевна хетадаь памятник. Цунна хьалхашка кердача уставагIа присяга хьатIаэца баьхкаб Грозне Ленински райисполкома чурча гIулакхий отдела болхлой. Уж памятника хьалхашка цхьан мугIарагIа дIаоттабу милице дивизиона командира капитана В. Н. Гиреева.

Кердача уставагIа

Милице Ленински райотдела болхлой кердача уставагIа присяга хьатIаэцара кийча хиларах Гиреева рапорт лу Ленински райисполкома чурча гIулакхий отдела начальникага подполковникага Е. И. Пантилеевга. Ший аргIагIа ше кулгаллеча отдела болхлой кердача уставагIа присяга хьатIаэца кийча хиларах Пантилеева рапорт лу КПСС Ленински райкома хьалхарча секретарага Г. Ф. ГалковаIга.

Къахьегамхой салоIам, общественни порядок лораеш милице болхлоша боккхен лоархIамен болх беш хиларах, царна хьалхашка латтача декхарех къамаьл ду Галковас. Къамаьл даь яьлча Ленински райисполкома чурча гIулакхий отдела болхлошкара кердача уставагIа присяга хьаэца Галковас бокъо лу Ленински райисполкома председатела С. Н. Обрядина.

Эггара хьалха присяга хьатIаэц подполковника Е. И. Пантилеева. Цун тIехьа присяга лу Ленински райисполкома чурча гIулакхий отдела начальника заместителаша подполковникаша И. П. Кицкос, Л. И. Саруханова. Цул тIехьагIа Пантилеевей, Кицкосей, Саруханевей присяга хьатIаэц офицерашкара, сержанташкара, мугIарерча милиционерашкара.

Присяга хьатIаийцача хIаране ше присяга еннилга тешал деш кулг яздю.

Х. МАГОМЕТОВ.

СУРТА ТIА: присяга хьатIаэцаш ва В. Н. Гиреев.

И. ПЛИЕВА сурт.

1918 шера В. И. Ленина ше хьалха а даьккха вIашагIъеллай къонача советски республика художественни рузкъаш учете эцараи леладараи боккха болх чакхбаьккха йола Ерригроссийски реставрационни комисси.

Сийлахь - боккхача Даьхен тIема шерашка вIашагIъелла ча академика И. Э. Грабара цIерагIча Паччахьалкхен центральни художественни Iилматохкама мастерске вIашагIтехар дикагIбола специалисташ. ТIема хана кегаенна художественни произведенеш кIалхаръяха аьнна лоархIамегIара декхар оттадаьд коллективана хьалхашка. Коллективо лоацпача хана юхаметтаоттаяьй эрсийи малхбузеевропейски мастераша хьаяьи вай мехка музеяшка ядек итташ эзараш произведенеш. Укхаза кийчъеш я Iилмана эггара тIехьагIа карагIдаьяннараш юкъехдахьара ларда тIа латта, произведенеш юхаметтаоттаярен консерваци ярен керда эффективни методаш.

Басарий живописа отделе шоай хьалхагIа хинна сурт юхаоттаде картинаш кхухь художественни, краеведчески, мемориальни, кхыча музеяшкара. Массаза а яхар мо, боккъонца, массе оагIорахьара тохкамбеи йIаьхкача хана чоалхане болх беи безаш хул уж картинаш.

Рентгеновски лабораторе детхараш юкъедоагIа реставрации экспертизеи яра хьакхухьийтача искусствай произведенешта рентгеновски эIанарашка тохкам белга.

СУРТА ТIА: художника В. И. Сурикова диллача «Кхалсага портрет» яхача сурта тIара даькхача копена рентгенографически тохкамбе кийчлуш ба лабораторе заведующи Л. И. Балашоиан инженер-рентгенолог В. А. Иванови.

В. ЧЕРЕДИНЦЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

БОЛХ БЕШ Я КИНОКЛУБ

Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университете дукха ха йоацаш болх бе йолаеннай «Контакт» яха киноклуб. Дукха ха яц из вIашагIъелла. Университета хьехархой, кинопроката, кинофикаце, кепайоазон болхлой чубоагIача клуба правлене хьалхара заседани хиннай.

Фу декхараш да клуба шийна хьалхашка оттадаьраш? Укх тIеххьарча хана геттара дукхагIа хиннад вай мехкара а доазол дехьара а арадувла фильмаш. Цу фильмашка мишта хьажа веза, царех фу пайда эца беза кино дезарашта дIадовзийтилга — иштта ба клуба керттера лостам.

«Контакт» яха киноклуб укх сезоне художественни, хроннко - документальни, Iилма -популярни фильмай ларда тIа ши фестиваль чакхъяккха дага я.

Иштта кино мел дезарий вIаштIехьдаргда режиссура мастераш, цар творчески никъ бовза.

Р. НИЗАМУТДИНОВА.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

«БАЬННА ЛЕЛА» ГОЛЛАНДЦАШ

Лимбург яхача голландски провинцера 20 эзар совгIа болхлой шоашта болх лаха доазол дехьа, керттерча даькъе Малхбузен Германе, бахаша ба боалаш хиннаб 1972 шера. «Райм зихт» яхача Голланде католически профсоюзий хIинранна цкъазза арадувлача журнала даннеегIа, «баьнна лела болхлой» (иштта оаш болх лехаш доазол дехьа вухача голландцех) тIа--тIа дукхагIа хул хIора шахташ дIакъувлаpи цу провинцера балха бараш хадданза дIабахари бахьан долаш. Журнало белгалдоаккх, къаман экономике пайда эца йиш йолаш бола болхлой низ доазол дехьа дIаахарах хIара шера хула зе 1,2 миллиард гульденал кIезигагIа доацаш хилар.

«Лимбурге наха болх балара гIулакх деха да, — хьакхайкадир дукха ха йоацаш голландски парламента ЦхьоалагIча палата председатела М. Тюрлинга—ФРГ-енен Бельгенен дарегIа балха низ лоаттабу поставщик а хинна дIаотташ латт провинци».

Деррига экономически хьал воча даларна дувзаденна укх тIеххьарча хана кхы а дукхагIа иръеннай бахача наха болх балара проблема. Дукха ха йоацаш промышленность дегIаккхувлара Центральни институто экономика министрга Любберсага доклад еннай Лимбургера кагийн юкъерен итташ промышленни предприятеш хIалак хулча дIа а кхаьча, дуккха болхлой кхы тIа а дIабахара кхерам тIатессаш хилар хойташ. ХIанз юкхе йиса цу болхлой догдоахийла — лоаллахарча юкъарча рынка мехкашкара болх корабара торо — тIа-тIа кIезигнуш я цу мехкашка экономика лаьгIъенна хиларца дувзаденна. Укх шера январь бетта доазол дехьарча предприятешкара 2,2 эзар гаргга «ваьнна лела болхло» дIа а ваьккха, хьабе болх боацаш лелача голландски болхлой 150 эзар сага эскар оидадаьккхар.

Гаага.

Б. ГРИГОРЬЕВ,
ТАСС корреспондент.

НИКЪ БЕХКА ХУНТАНА

Чилера событеш тоIаяьча демократе кхы цхьаькха а цхьа трагически масал санна лоархI аз. Чилерча цу событешта хьалхара бехктоккхам арахьарча низашта, эггара хьалхарча аргIанна дунен халкъашта юкъерча монополешта тIалатт. Альенде правительствана эггара хьалха гуччахьара моастагIал дукхьалъэттар цIаста корпорацешкахьара. Машар бе магацар царна халкъа чотах Iоадаь рузкъаш паччахьалкхен тIахьожама кIалдахарна. ЦIаста рудникашта эксплуатаци ярах хьатIайоагIа ерригаш а хIана яц аьнна йола доходаш доазол дехьа дIаухар, хIаьта лаьтта кIал букъ сеттабаьрашка гурашкаш мара кхачацар.

Альенде правительства майрра дIайолайир мехка экономика чилицашта юха дIаяла лаьохIа йола лоархIаме реформаш. Къахьегамхоех, дакъа доацаш мел барех шоай кхела бизза бола дай бе лаьрхIа яр из. Цо образовани лора, медицински гIулакхаш дора общестаерча беррнгача наха, цу даькъе къебараштта а. ХIаьта хIанз военщино низ кхобац уж деррига керда гIулакхаш хьеккха дIадахара. Реформаш чаккхйоахача дакъа лоацаш хиишараш лохаш ба. Уж лувца а лувцаш набахта чубехк, Iоккхухьийт, суде тел, хьалъувкаш боабу.

Цунца цхьана хунто несел ду итташ шерашка къахетам боацаш Чили яйхачен мохк тишбаьчен дунен халкъашта юкъерча цIаста корпорацешта. Монополей сатеду хунто: шоана хинна зе дизза юхаметтаоттадергда, чилийски цIастана юха а шоашта ма хетта доал де шуга йиш хулийтаргйола кхы порядкаш оттаергья яхаш.

Цхьаькха бехказло яц путчисташа леладеча къизачеи цIий Iоухийтачен гIулакхашта!

ХIанзарча хьалашка пайда эцанза баргбац дунен халкъашта юкъерча ерригача организацей, цу даькъе ООН-а а авторитетах. Чиле бахача наха мел енна а граждански бокъонаш йолийтилга вIаштIехьдаккха гIерта деза. Юхаоттаде деза политически партей гIулакхаш.

Цул совгIа, сона хетачох, дунен халкъашта юкъера сообщество декхарийла я Пиночета кликацарча гIулакхашка, белгала аьлча экономически даькъе, машар боаца никъ лелабе. Хунто репрессеш сацийталица йолча хана тергдоацэи соцаде деза кредиташ. Бокъонца йола бойкот кхайкае еза цунна. Чиле демократически институташ юхаоттаяйтилга вIаштIехьа а доаккхаш.

Джон ХАРНИ,
Кердача демократически партегара канадски парламента член.

ДЕШАЧАР ЛОIАМГА ХЬЕЖЖА

ХьатIаккхувча тIехьенна интернациональни, атеистически кхетам луш дукха болх бу Грозне Калинина цIерагIча №5 йолча библиотека болхлоша. Библиотека чуйола цIеноп геттара готта доллашехьа а цун заведующе Крапивка Вера Яковлевнайи библиотекара Симонова Нина Федоровнайи вIаштIехьдоал кердача книжкай а тематически литература а выставкаш лоаттае. Библиотекера деша книжкаш кхухьача наьха уйла хьатIадоагIача дезача цIейна, цунца дувзаденна хиннача гIулакхашта, хIаьта иштта царех долча литературана а тIайохийт выставкаша. Масала, 23 февраль тIаккхоачаш цар кийчйир Советски Эскарах, цунна карагIдьинача денал долча гIулакхех йолча произведенеи «Вай нраз бахьан къовсам лоаттабьрех» яха выставка.

Иштта хилар 8 марта — Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха ди тIаотташ а. Адамашта паргIато яккхар духьа шоай вахар дIаденнача кхалнаха хетадьча литература выставка кийчйир.

— ХIанз оаха кийчъю Владимир Ильич Ленин, цун вахар, цо баь революционни болх бувцача книжкай выставка,—йоах Вера Яковлевнас. — къаьстта дукхагIа кургба сийлахь - воккхача бьчча вахар кIоаргагIа довза гIерта тха дешархой.

Ялх бIаь гаргга саг ва хIанз библиотекера книжкаш кхухьаш, хIаьта уж тIехь-тIехьагIа дукхагIа а хул. Цун ший бахьан да. Буаш бола кхача, тIадувха баркъа санна хилалза дардоаца хIама а хинна дIаэттад тахан книжка советски сага Цу наха юкъе къаьстта дукха книжкаш кхухь вежараша ПлиевгIар Iийсас, Вахьаудинна, Тимура, Силкин Владимира, Ацаева Аружас, кхычар.

Цунца чакхбалац библиотекас беш бола болх. Цо айхха бувзам лоаттабу Грозне № 6 йолча училищеца. Цун общежите цIеча уголоке книжкаш дешарий конференцеш, диспуташ, тематически сайренаш ю.

Иштта училище хилар пхелагIча библиотека заведующе Крапивка Вера Яковлевнаси училища библиотекара Базоркина Любаси кийчъяь Боков Ахьмада «Беке къонгаш» яхача романах йола конференци. Из дIаяхьара кулгалдеш яр Грозненски культпросветучилища студентка Стаценко Таня. Училище деша багIача мехкараша боккха чулоацам болаш къамаьлаш дир гIалгIай писатела книжках лаьца, белгалдаьккхар, цу тIа ма дувццара, къахьегамхой, моллагIча къамех бале а, уйла цаI йолаш, вIаши дог лазаш хилар.

Къаьстта дукха хул къамаьлаш де безам бола нах цхьа хIама дувцаш диспут хилча. Дукха а тайп-тайпара а дола шоашта хетараш дийцар училище деша багIараша «Безамах, доттагIалах, декхарах, эделах» йола диспут хилча.

Февраль бетта Пушкинах сайре йолча хана чIоаттIа йийцар цар сийлахь - воккхача эрсий поэта творчество, цун стихотворенеш йийшар.

ХIанз кийчъеш я узбекий писатела Р. Файзе яздаьча «Цун возалле саг» яхача книжках йола конференци. Цу книжка тIа дувц сийлахь - боккха Даьхен тIом болча хана вай мехка тайп-тайпарча къамех болча наха вIаши даьча чоовкъосталах. Цу тIа бувцача Шамахмудовгlар мареи сесагеи даьхнаьнах къаьста 14 бер шоай дезал а бийя чуэц, уж кхоаб, хьалкхебу. Цхьа дезал санна барттайнача советски къамий доттагIал дувц цу тIа.

Къаьстта теркам тIабохийт кагирхошта атеистически кхетам балара. «Тамаш йоаца тамашаш» яхача сайрене химически опыташ ю.

Iаламе хулаш дола моллагIа а хIама Iалама ший законех хулаш хиларах бола кхетам тел кагирхошта.

Библиотекан училищан болхлоша цхьана тайп-тайпарча формашца коммунистически материалистически кхетам лу кагирхошта.

Ю. ЧАХКИЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Энергетика сихха дегIайоалаелга социализма материально - технически база хьаярай халкъа хьал - торо лакхъярай лоархIамегIара хьал санна лоархI Польски Халкъа Республике. Алхха укх пятилетке болх бе йолайолийташ я 6 миллион киловатт совгIа низ бола керда мощносташ.

Дукха ха йоацаш «Понтнув» яхача мехка йоккхагIйолча энергокомбинате болх бе йолаялийтай ерригаш а лаьрхIача бархIлагIа йола турбина (сурта тIа).

ЦАФ — ТАСС сурт.

ТОРГОВЛЕ ПРЕДПРИЯТЕШКА ЦIИ ЯЛАРА ЛОРАВАЛАРА БОКЪОНАШ

Торговле предприятешка ювлача цIераша хIара шера тоъал доккхий зенаш а наха хатараш а ду (боагабеш, човнаш еш, боабеш).

Торговли предприятешка цIи ца ялийтар духьа гIулакх деш лелача болхлошца торговле предприятешта лаьрхIача цIи ялара кхерамзлен типови бокъонех лаьца инструктаж янза баргбац базай, складий, тикай кулгалхой. ЦIи ялара духьаларча инструктажах чакх ца баьнна нах балха тIабита бокъо яц.

ЦIи ялара лоравалара укх тайпара бокъонаш лелаеи кхоачашъен декхарийла ба торговле болхлой:

— даим цIена хилийта еза базай, складий, тикай помещенеши территореши, хIаьта болх йистебаьначул тIехьагIа товара тIагIолла хьерчаяь яьхка материалаш, нувхаш цIенъяь чура Iоъараяха еза;

— паргIатта чувала моттиг хила еза ерригача зданешка. ЦIи ялара кхерам ца хилийтара йитача йовкъех пайда эца йиш яц цига материалаш, оборудовани, товар чудаьлла тара дIаувттаяра, автотранспорт дIаоттаяь лоаттаяра;

— тешаме а наькъа тIа хIамаш ца латташ а хила еза дIачу-хьачу воала, араволала моттигаш, коридораш, тамбураш, лагIаш, лозмеш.

— складашка тархеш тIа латта товараш штабелегIа Iоотаде деза. Штабелашта юкъера а хIаьта иштта штабелаштеи пенаштеи юкъера а йовкъаш 0,8 метрал готтагIа йоацаш хила еза. Складий наIараштa духхьала йовкъаш йита еза наIара шоррала, е цхьан метрал готтагIа йоацаш;

— светильникашкара складашкарчеи торгови помещенешкарчеи товарашка кхаччалца 0,5 метрал кIезигагIа йоацаш юкъ хила еза;

— атта цIи йоала товараши материалаши, хIаьта иштта атта цIи йоала хIама тIайоалла товараш а чулаттача складашка цIи ялара кхерам кIезигбеш колпакаш тIаехка хила еза светильникаш;

— складашкеи торгови помещенешкеи гIаьле увза метаргьяц. ГIаьле оза мукъа лац лаьохIа цу гIулакха къоастаьяча, цIи йоаеш йола средстваши урнаши латтача моттигашка мара;

— базаштеи складаштеи чухьеи арахьеи цхьаккха тайпа гIирс хьатIабеи йовкъаш хувцеи йиш яц Госпожнадзора органашца дага а даьна мара;

складской помещенеш хьалъеш дIаэхийтача дахчаи хIамашта штукатурка е еза, е цIи ялараx лораергйолча маркхалца обработка е еза.

— складскойи торговии помещенешка пийшкаш оттаяйтац Госпожнадзора органашца дагадаьнначул тIехьагIен централи отоплени оттае вIаштIехьа доацаш хилчеи мара, хIаьта цар чура товараш йIовхал эшаш хуле, тIаккха пийшкий товгIеш гIонна лелаеча помещене чу е коридора чу дIаараяха еза:

— пийшкаш лотаю ха хьатIаккхоачаш ерригa пийшкаш миштай хьежаи тоаьи хила еза. Ханна лаьохIа пийшкаш оттаяйтац;

— пийшкаш оттаеча хана цIи лотаяла тарлуча хIамаштеи тунгилгаштеи юкъе 38 см. юкъ а йита, цIи ялара духьала разделка е еза Товгlа кIалхарча наIарилга лохе уй тIа аьшк Iотоха деза 50х70 сантиметр а долаш;

— сердал тела прибораши электросети малагIча хьал тIа я хьожаш хадданза тIахьожам лоаттабе беза;

— электройIовхал телаш йолча приборех пайда эцийтац складской торговни залашка;

— складской торговни помещенешка болх чакхбаьнначул тIехьагIа электросеть дIайоае йиш хургйолаш складской помещенел арахьа йоаллаш электрорубильник хила еза (тикай витринаш сийрдаяхаргара дIанйккхача).

— складий помещенел чухьа дежурни сердал йоаллаяц;

— тикай витринаш сийрдаяхара къаьстта ший электропроводка хила еза;

Электросердал телача сеташтеи электроприбораштеи эксплуатаци еча хана магийтац:

— изоляци телхача электросетий проводашта эксплуатаци е;

— сеташ лораяра колибровка янза а лалаш а йола вставкаши кара хьаяь тайптайпара предохранителаши лелае;

— электропроводехи роликехи барзкъаш, картинаш хьалъувзкхара пайда эца а хIаьта иштта царна каьхаташ дIатIалетаде а мебельцеи боахамерча инвентараци дIахьулае а;

— ехача выключателех, резеткех, патронех пайда эца.

НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР МВД ПОЖАРНИ ОХРАНА УПРАВЛЕНИ.

ХЬАЖА

26 март

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Школьни каникулий деношка. Мультфильм. 10.00 — Шим. «Тха коара бераш» яха телевизионни спектакль. 2-гIа истори. 15.25 — Передачай программа. 15.30 — Босбола телевидени. Школьни каникулий деношка. «Костер». 16.00 — Оаккхарий хьакъехьа бераштa. 16.30 — Социалистически яхье хьалха яьннача промышленни предприятей перекличка. 17.00 — Босбола телевидени. Концерт. 17.30 — «Котало» яха передача дIахьу Советски Союза Шоазза Турпала Эскара инарала Батова. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Бераштa. «Гулька» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 18.40 — «Комсомольский» совхоза директора Чагаева выступлени. 18.50 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 19.10 —Дунен халкъашта юкъера обозрени (гIалгIай меттала). 19.25 — «Аршин-Мал-Алан» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. ДоттагIий юкъсибат. Передача дIахьу йоазонхочо Алексина. 22.15 — Классически ашарий концерт. Ленинградера передача. 23.45 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

12.00 — Дешархошта. «Цун сийлален адъютант» яха художественни фильм 2-гIа сери. 16.30 — Брагинский, Рязанов, Горьке цIерагIча Черсий. Балкхаройчерча эрсий драматически театра «Гаргала нах» яха спектакль. 19.45 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 20.15 — Шоана, бераш. 20.25 — «Грознера денз Праге кхаччалца» яхача Иванова книжка турпалашца вIашагIкхетар.

27 март

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Школьни каникулий деношка. «Дошо Антилопа» яха мультфильм. 10.00 — Шим. «Тха коара бераш» яха телевизионни спектакль. 3-гIа истори. 10.35 — «Баьш дола лаьтташ дола са мохи». Алма-Атера передача. 15.20 — Передачай программа. 15.25 — Школьни каникулий деношка. «Золушка» яха художественни фильм. 16.45 — «Эрсий мотт». 17.30 — Iилма—тахан. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Бераштa. «Са каникулаш» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 18.40 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 19.00 — Шоай пятилетка кхоачашъяьй цар. 19.10 — Телевизорашка хьожарий хаттарашта жоп лу СССР-а Iилмай Академе член - корреспондента Афанасьева. 19.45 — Театра дунен халкъашта юкъера ди. Передача дIахьу искусства заслуженни деятела Комиссаржевске. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Музыкальни эстафета. Минскера передача. 22.30 — Баскетболах йола СССР-а чемпионат. МаIа нах. 2-гIа тайм. Ленинградера передача. 23.10 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

12.00 — Дешархошта. «Цун сийлален адъютант» яха художественни фильм. 3-гIа сери. 16.00 — Волейбол. Город Грозне юкъера специальни дешара заведеней спартакиада зачет. 17.30 — «Форда пехота» яха телевизионни фильм. 18.00 — МугIарагI дIаотта бокъо я. 18.15 — Хоамаш, реклама. 19.30 — Лаьтта леладерий бIаьстан балхаш сихденна ха. 19.50 — Киножурнал. 20.00 — Къахьегамца сийдолаш ве саг. Механизатор Сапараев (нохчий меттала). 20.10 — Шоана, бераш. 20.20—0.2 — ладувгIаш я. 20.40 — Документальни фильм.

ЛАДУВГIА

26 март

6.30 — «Юртара Iуйре» (эрсий меттала). 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Нохч-гIалгIай ашарий концерт (гIалгIай меттала). 8.45 — Пионераштеи дешархоштеи йола «Цiе сийгаш» яха передача (гIалгIай меттала). 16.00 — ДIаяхача замах юхедисача воча гIулакхашта моттиг яц. «Халкъа традицеши дын» яха Шадиева беседа (гIалгIай меттала). 16.15 — «Кхетам бола рационализатор» яха очерк (нохчий меттала). 16.30 — «Корта бохабеча маларашa зулам ду» яха медицински Iилмай кандидата Шелимова беседа (эрсий меттала). 16.45 — «ДоттагIий опыто гIо даьд» яха корреспонденци (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

27 март

7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Расизм саго саг воацавареи классови Iоткъам бареи торо я» яха Бабича беседа (эрсий меттала). 8.40 — Ашараш. 8.45 — «Школьни глобус» (эрсий меттала). 16.00 — «Обществои закони» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.20 — «Пропагандист» яха зарисовка (нохчий меттала). 16.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 15.45 — «Парте тIахьехама жоп луш» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 19.30 — «ХIанзарча ханара къона саг» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 20.00 — Юртбоахама хьалха латтараштa дола концерт (нохчий меттала).

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоккхама секретара—3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадувла цинарен, ерен, шоаттен денош.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 3094.